

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

III. De vnitate vniuersali, totaque ratione quidditatiua vniuersalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](#)

& est ens incommunicabile pluribus, quæ tunc ex sint actu completa. Continuum v. g. constat ex pluribus, quæ sunt incompleta, quando sunt vnitæ, & componunt unum. Acerius autem lapidum constat ex lapidibus multis actu complectis, quando componunt acerum, qui propteræ est ens per accidens.

Existentia non est præcipuum individuans quam essentiam, cum ambae sint indistinctæ, neque sit maior ratio cur vna individuatur, quam altera.

SECTIO III.

De unitate formalis.

Etius definitio.

Dico primò, unitatem formalem esse rei indi-

visionem in plures essentias dissimiles. Ratio est, quia natura humana v. g. secundum se sumpta non est individuabilis in plures essentias similes; si enim abstrahatur, diuidi potest in Petrum, Paulum, &c. quorum plures sunt realiter essentia inter se similes. At vero quilibet essentia secundum se hoc habet, quod diuidi nullo modo possit in plures essentias dissimiles. Natura v. g. humana, diuidi non potest in humanam & equinam. Illa individuabilitas naturæ in plures essentias dissimiles vocatur unitas formalis, sicut individuabilitas in plures essentias similes & completas vocatur unitas numerica.

Differt ab unitate numerica.

Dico secundò, dari unitatem formalem non

realiter, sed ratione distinctam à numerica.

Ratio est, quia nulla est res, cui non conueniat negatio illa, quam unitas formalis superaddit enti, nempe quod res sit individu in plures essentias dissimiles; homo enim ita dicit essentiam humanam ut adiunctam habeat negationem essentiae equinæ. Patet autem, quod huiusmodi unitas distinguitur à numerica, quæ dicit individuabilitatem in plures essentias similes: hanc autem formalis unitas non dicit: ergo alia est unitas formalis, alia numerica; non quod illa realiter sint diversæ, sed solo tantum conceptu, quia essentia singularis, & essentia communis, ut supra sepe dictum est, sola ratione distinguntur; sed unitas formalis non potest magis distinguiri ab unitate numerica, quam natura communis à singulari: ergo unitas formalis non distinguitur realiter à numerica.

Differt ab unitate vniuersali.

Dico tertio, unitatem formalem esse saltem ratione distinctam ab unitate vniuersali.

Ratio est, quia unitas vniuersalis consistit in individuione naturæ in plura eiusdem nominis & rationis, cum aptitudine quæ illa natura diuidi possit in illa plura; consistit enim in illis duobus: primum est individu: secundum diuisibilitas. Unitas formalis dicit quidem individuionem, sed non dicit diuisibilitatem; significat enim solam essentiam secundum se; siue illa sit singularis, siue sit vniuersalis: ergo unitas formalis distinguitur per rationem ab unitate vniuersali. Sed hoc tamen ut sit manifestius, explicande omnino sunt plures controversiae circa unitatem vniuersalem, de qua mihi nunc plenè dicendum est; nam tametsi à pluribus video Doctoribus in Logica traditi rationem implieatissimam circa questionem vniuersalem, vt sic ad Philosophiam tyronum ingenia informent; certum tamen est illam esse omnino propriam Metaphysicæ; ideoque de vniuersalibus in communi statui nunc plenè dicere, de quibus in particulari dictum est in Logica.

A

QVÆSTIO III.

De unitate vniuersali, ratione ratione quidditatibus vniuersalium.

Ad intelligentiam igitur unitatis huius, de qua tor lites moueri solent, dicenda sunt quinque. Primo, quid sit vniuersale, secundo, vnitæ illa, quæ appellatur vniuersalis. Secundo, vtrum detur aliquod vniuersale, natura scilicet aliqua una & apta inesse multis; an vero conceptus solùm aliquis formalis appelletur vniuersalis.

BTertio, vtrum existat à parte rei huiusmodi unitas vniuersalis, an vero tantum per intellectum. Quartò, per quam intellectus operationem fiat unitas vniuersalis, vtrum videlicet illa fiat per solam abstractionem, an vero addi ei præterea debet cognitio comparativa. Quintò de proprietibus vniuersalium.

SECTIO I.

Quid sit vniuersale.

Certum est ex tradenda statim definitione vniuersalium, quod debent in ipso vniuersali distingui pars materialis, & pars formalis. Prima est ipsam naturam realis substrata vniuersalitate, id est denominatur vniuersalis. Altera est ipsa vniuersalitas, videlicet unitas & aptitudo essendi in multis. Ad explicationem ergo quidditatibus rationis vniuersalium dicendum est primo, quomodo definatur & dividatur generatim vniuersale. Secundo, quid sit natura illa, quæ vocatur vniuersalis. Tertiò, quid sit unitas naturæ vniuersalis. Quartò, quid aptitudo illa essendi in multis.

S. I.

Vniuersale quomodo definatur, & dividatur.

Certum est primo, vniuersale communissime vniuersale sumptum significare id quod in se vnum est, communis & est commune pluribus. Quia vero pluribus ter sumptu modis contingit aliquid esse commune pluribus, niter.

Primo enim aliud est vniuersale complexum, Varia di aliud incomplexum. Complexum est propositio uisiones quam vocamus vniuersalem, vt, *Homo est animal*. Vniuersale incomplexum est res aliqua simplex & communis pluribus; & hoc alterum est multiplex; nam aliud est vniuersale in causando, & est illud, quod plures effectus causat, vt Deus, cœlum, &c. Vniuersale in significando est vox significans plura, v. g. *hæc vox, homo*, significat plures homines. Vniuersale in representando est imago multa representans, vt imago leonis omnes representat leones, & cognitione quam habeo de homine, omnes representat homines.

Denique vniuersale in essendo, & in prædicando est illud, quod est in multis, & quod prædicatur de multis, ut natura humana est in Petro, Paulo, &c. De hoc autem solo vniuersali agit Metaphysica, quia illud est propriæ vniuersale oppositum singulari, quod nec est, nec esse potest in pluribus, vt Socrates.

Certum est secundò, vniuersale in essendo re- vniuersale & diffiniti, Aliquid vnum apud inesse multis, in essendo definitur.

Vel

vel aptum de multis predicari secundum totam suam significacionem. Ita saxe tradit Philosophus 7. Metaph. textu 41. & 1. Posteriorum, cap. 10. & 1. de interpret. cap. 5.

Explicatur definitio.

Primo dicitur *aliquid*, id est aliqua natura realis & positiva, non autem tantum vox aliqua, vel conceptus, ut probabitur postea contra veteres & nouos Nominales. Huiusmodi natura vocatur materiale vniuersalis, vt dixi. Secundo dicitur *vnum*, id est indiuisum, quia nihil esse potest commune multis, nisi sit vnum, aliquo erunt multa in multis: ergo vniuersale necessarium esse debet vnum. Tertio dicitur *aptum inesse*, id est habens non repugnantiam, ut pluribus communiceretur: quia si natura sit vna, sed non communicabilis pluribus, non erit vniuersalis, sed singularis. Quartu, *aptum inesse pluribus*, in quibus scilicet ipsa sit multiplicata; si enim natura possit inesse pluribus, in quibus non multiplicetur, non erit vniuersalis: natura diuina, quae in tribus personis una omnia & cadem est, non potest dici vniuersale. Et albedo, quae a Deo poneretur eadem in pluribus subiectis, esset pure singularis. Quinto dicitur *aptum inesse vel pradicari*: Quia quod inest alteri, pradicari potest de illo. Debet autem natura, ut sit vniuersalis, vnuocē pradicari, ut habeat in omnibus idem nomen, & rationem eandem; non sufficit autem ut pradicari possit analogie. Sexto denique deber posse inesse ac pradicari *secundum totam suam significacionem*, id est ita debet posse inesse multis, ut in illis singulis tota reperiatur; si enim possit inesse multis secundum diversas sui partes, non erit vniuersalis. Quantitas v.g. tripalmaris, dividitur potest in tres palmos; sed quia non reperiatur tota in singulis, propter ea non est vniuersalis.

§. II.

Quenam natura denominetur vniuersalis.

Materiale
vniuersalis.

Certum est primo, id quod denominatur vniuersale, esse ipsummet naturam realem & existentem in individuis; non autem solam cognitionem intellectus terminatam ad plura individua? Ita enim contra nouos Nominales statim demonstrabitur. Nunc breuiter ratio sit, quia illud solū denominatur vniuersale in essendo, quod solū potest inesse multis: sed sola natura pluribus inesse potest individuis, & de illis pradicari; non autem cognitione intellectus, quae terminatur ad plura: ergo sola natura realis est vniuersale in essendo. Quo etiam argumento reiicitur efficaciter sententia illa Ochami, Gregorij, & Gabrieли qui volunt naturam, quae denominatur vniuersalis, esse figuratum aliud intellectus: intellectum videlicet singulare intra se naturam communem pluribus, similem intentionaliter naturae reali singularium: v.g. intellectum, dum apprehendit sibi hominem in communi, obiecte sibi aliud figuratum & simulacrum hominum, quod indifferenter omnibus individuis hominibus possit applicari. Sed hoc purum figuratum est, quia, ut dixi, natura quae denominatur vniuersalis, est illa, quae potest inesse multis, & de illis pradicari: sola natura realis huiusmodi est; inferiora enim realia naturam non habent nisi realem: ergo illa sola denominatur vniuersalis, non autem illud simulacrum confictum ab intellectu.

Certum est quartu, naturam quae denomina-

Status triplex na-

tur vniuersalis, in triplici statu posse concepi, ut secundum in statu essentiae, id est pure secundum se, tertio in statu existentiae realis: tertio in statu existentiae obiectivae. Natura in statu essentiae, ut saepe in superioribus dixi, est natura, quatenus sola includit & omnia praedicta essentialia cum passionibus necessariis; v.g. natura humana secundum se in statu essentiae includit animalitatem, rationalitatem, aliasque passiones omnes necessarii emanantes ab essentia, nihil autem aliud. Natura in statu existentiae realis, est natura quatenus includit omnes denominations & proprietates, quae singularibus insunt; accidentia scilicet, & operationes. Verum enim est dicere, homo est ab aliis, curri, nascitur; in quantum singularis hic homo, vel ille, habet albedinem, est current, est natus. Natura in statu existentiae obiectivae est natura prout includit denominations & proprietates rationis, quae ab intellectu ei tribuuntur, videlicet cognoscendi, abstracti, referri, &c. Advertendum autem est, quod praedicta quae conuenient natura in statu essentiae, conuenient etiam illi in statu existentiae, tum realis, tum obiectivae. Hoc enim significat axioma illud vulgissimum, *Dici de omni*; cuius sensus est: Quidquid de re aliqua dicitur secundum essentiam suam conferrata, dici etiam de rebus aliis, in quibus talis essentia reperitur; homo enim v.g. & in singularibus & in intellectu est animal rationale. Praedita verò illa, quae conuenient naturae in statu essentiae realis vel obiectivae, non ei conuenient in statu existentiae, quia in eo statu sola includit praedicta essentialia, & proprietates ab essentia manentes; vnde falsum est dicere, *Natura infra effemina est singularis*; aut etiam, *est abstracta à singularibus.*

§. III.

Quid sit unitas vniuersalis, quid apud eius, ut sit in pluribus.

Certum est quintu, vnitatem illam vniuersalium propriam, nec esse vnitatem numerica, neque vnitatem formalem, aut solam similitudinem; sed esse veram & propriam individualem alicuius nature in plures naturas, tum similes, tum dissimiles; cum aptitudine tamen ut diuidatur in plures naturas similes; seu individuum cum aptitudine ad divisionem. Non reperitur hīc dicta ex praecedenti questione, quod unitas rei alicuius individuio in seipso, quod unitas numerica sit rei individuio in plures haecceitates, quod unitas formalis sit individuio rei in plures essentias dissimiles; nam tametsi haec unitates dicant individuationem quandam in plura; unitas tamen numericalis negat etiam divisibiliter in plures naturas similes. Petrus v.g. diuidi nullo modo potest in plures homines: unitas autem formalis neque negat hanc divisibiliter in plures naturas similes, neque illam includit; cum enim unitas formalis sit unitas essentialis, si illa importaret negationem communicabilitatis ad plura, repugnaret naturam in uno statu esse communicabilem aut multiplicabilem: si autem includeret communicabilitatem & multiplicabilitatem in plura, certe unitas essentialis ipsius naturae non reperiatur in uno individuo, quod nequit multiplicari. His positis.

Primò dixi, vnitatem vniuersalem distingui ab unitate numerica, quia scilicet unitas numericalis ab unitate

dicit incommunicabilitatem ad plura; vñitas autem vñiuersalis dicit communicabilitatem. Imò vñitas numerica constituit singulare oppositum vñiuersali: ergo destruit vñiuersale.

Distinguitur Secundò dixi vñitatem vñiuersalem distinguere ab vñitate formalis præcisè sumpta, quia vñitas formalis præcisè sumpta nec excludit, nec includit communicabilitatem ad plura; vñitas autem vñiuer-salis illam proximè includit. Deinde vñitas vñiuersalis non potest esse in vno indiuiduo; vñitas autem formalis est tota in vno indiuiduo: ergo manifestum est, quod vñitas formalis non est vñitas vñiuersalis. De vñitate autem formalis plurium indiuiduorum mox videro. Neque dicas, nullum inter contradicторia dati posse medium: ergo si vñitas non dicit incommunicabilitatem, necesse est ut dicat communicabilitatem. Resp. inter contradic-toria nullum posse dati medium à parte rei, sed dari posse medium per intellectum, quatenus intellectus præcindere potest naturam ab vitro contradictione; homo enim v. g. neque albus est, neque non albus. Vñitas ergo formalis à parte rei dicit incommunicabilitatem, quia est idem realiter cum vñitate numerica; sed propterea vñitas formalis, abstrahit tum ab incommunicabilitate, tum à communicabilitate. Addi etiam potest, communicabilitatem & incommunicabilitatem non esse contradictione, quia extreum utrumque sumitur positivè; si enim incommunicabile sumeretur negativè, tunc vñitas formalis includeret non communicabilitatem, id est, non includeret communicabilitatem; sed hoc totum penderet ex dicendis sicut.

Non est sola Similitudo. Tertiò dixi, vñitatem vñiuersalem non esse solam similitudinem plurium naturarum, id est vñitatem formalem plurium indiuiduorum habentium similes essentias.

Ratio est, quia vñitas vñiuersalis est vera vñitas contraria pluralitatì, & eam excludens, aliqui fructu definiunt Philosophus vñiuersale, *vnum aptum inesse multis*. Similitudo est essentialiter opposita vñitati, & essentialiter dicit pluralitatem; similitudo enim relatio est; relationis autem totum esse est ad aliud se habere; nihil enim est sibi simile, sed alteri tantum: unde certum est, quod similitudo in suo conceptu essentialiter & intrinsecō excludit vñitatem: ergo vñitas vñiuersalis non est sola similitudo plurium naturarum, ut ostendam iterum sicut.

Quid pro- prie illa sit. Quartò igitur sequitur, vñitatem vñiuersalem esse indiuisiōnem alicuius naturae in plures naturas, tum similes, tum dissimiles; cum aptitudine tamen ut in plures dividatur naturas similes. Scio Hurtadum, & nouos alias Nominales dicere vñitatem vñiuersalem non esse indiuisiōnem naturae, sed indiuisiōnem ipsius cognitionis confusè concipientis plura indiuidua, quos inferius confutabo.

Certum est sextò, aptitudinem essendi in pluribus propriam vñiuersalis esse proximam & positinam non repugnantiam naturae realis ad sui multiplicationem.

Aptitudo vñiuer-salis. Primo dicitur esse potentia proxima; duplex enim esse potest potentia ad multiplicationem; alia proxima, quæ nullo est affecta impedimento, ut reuocari possit ad actum; alia remota, quæ affecta est impedimento, quo remoto ad actum reuocari possit. Vñiuersale aptum est proxime ad multiplicationem; si enim sufficeret aptitudo affecta impedimento, singulare esset vñiuersale, quia potentiam habet remotam ad communicationem.

Proxima. Minor

A Secundò dicitur esse potentia positiva; nam aptitudo, sive potentia, quædam est positiva, quædam negativa. Non repugnantia negativa illa est, quæ non conuenit naturæ, nec eius oppositum; id est quoties natura nec habet repugnantiam, neque non repugnantiam. Positiva non repugnans, est quæ per seipsum naturæ conuenit, id est cum natura dici potest habere non repugnantiam; si enim natura solam habeat non repugnantiam negatiuam, dici solùm potest quod non habeat repugnantiam; dici non potest quod habeat non repugnantiam. Vñiuersale requirit positivam aptitudinem, ita ut licet dicere, quod habeat non repugnantiam, alioqui vñitas formalis esset vñitas vñiuersalis: nam de natura secundum se licet dicere, quod neque habeat repugnantiam, neque habeat non repugnantiam ad multiplicationem; & tamen natura secundum se non est vñiuersalis.

B Tertiò tamen valde obseruandum est, quod Quomodo quando vñiuersale dicitur vnum aptum inesse fit vnum & multis, non est intelligenda definitio in sensu aptum si-composito, quasi vnum manens vnum possit in

multis de facto inueniri eo modo quo est vnum; implicat enim ut natura simul sit vna, & manens vna, sit etiam actu multiplex. Nam hoc ipso, quod natura intelligitur esse in Petro, Paulo, & Ioanne, non est amplius vna, sed multiplex, cum sit contracta per differentias indiuiduantes. Debet ergo tota hæc definitio vñiuersalis intelligi solidum in sensu diuiso; est enim vnum aptum inesse multis, quia natura illa, qua per intellectum sit vna, potest multiplicari per differentias contrahentes; ita tamen ut ipsa contractione amittat vñitatem, atque ira definat esse vñiuersalis. Eodem recedit altera explicatio: Vñiuersale est vnum in statu abstractionis, aptum ut sit multa, & in multis in statu abstractionis; aptum ut sit multa, & in multis in statu contractionis, ut patebit ex sequentibus. Post illa enim explicata magis quam disputata de propria quidditate vñiuersalium, grauissimæ circa eorum existentiam mouentur difficultates.

S E C T I O N I I .

Vtrum detur aliquod vñiuersale.

Non hic queritur, vtrum detur à parte rei vñiuersale ante omnem intellectus operationem, quod postea disperabitur; sed vtrum detur aliqua natura realis, vñiuersalis in essendo & praedicando; sive illa vñiuersalitas ei conueniat à parte rei, sive conueniat tantum per intellectum. An verò detur solùm vñiuersale in significando voces scilicet communes multis, & vñiuersale in repræsentando conceptus scilicet mentis; vñiuer-sale autem in essendo nullum omnino detur: Ita enim sensisse Cratylum & Heraclitum refert Philosophus 4. *Metaphys. texiu 22.* & Epicureis idem tribuit S. Thomas *opusculo 55.* Eandem sententiam sequuntur Nominales veteres & noui, quos omnes rectè cum Anselmo *lib. de incarn. Verbi,* cap. 2. vocare satis possumus Hæreticos Dialecticos, qui non nisi flatum vocis velint esse vñiuersales substantias.

Ratio tamen dubitandi primo est, quia impli-cat aliquid esse vnum actu, & actu multa; esset bitatio enim vnum, & non vnum; sed vñiuersale quod est vnum aptum praedicari de multis, esset vnum actu, & actu multa: ergo implicat vñiuersale quolibet essendo. Maior nota est ex terminis.

648 Philosophiæ Peripat.Lib.IV. Disp.III.

Minor probatur. Illud quod actu identificatur cum multis, est actu multa: sed illud quod actu potest prædicari de multis, est actu identificatum cum multis; subiectum enim prædicationis, & prædicatum identificantur: ergo quod potest prædicari de multis, est actu multa: ergo vniuersale quod est vnum & aptum prædicati de multis, est vnum actu, & actu multa.

Secunda.

Secundū, intellectus dum affirmat, vel negat, coniungit vel separat extrema; sed intellectus non separat, nec coniungit nisi conceptus suos formales, res autem ipsas nec separat, nec coniungit: ergo soli conceptus formales sunt extrema propositionum, non autem res ipsæ: ergo soli conceptus formales sunt vniuersales, non autem naturæ ipse reales. Imò quidquid existit, aut realiter, aut obiectiū, est singulare; sit enim per actionem aliquam, aut realēm, aut intentionalem: ergo nullum vniuersale realiter existit, aut obiectiū.

Tertia.

Tertiū implicat, dari aliquid totum diuisibile in plura, quæ sint adæquatè idem cum illo; aliqui totum non erit maius sua parte, neque pars distinguitur à suo toto: sed vniuersale est totum diuisibile in partes, quæ sint adæquatè idem cum suo toto; est enim vnum aptum inesse multis secundū totam suam significationem: ergo implicat vniuersale.

Quarta.

Quarto implicat, aliquid esse realiter naturam Petri, & realiter naturam Pauli: ergo implicat aliquam naturam esse vnam aptam inesse pluribus & vniuersalem. Probatur antecedens. Id quod est realiter Petrus non potest esse realiter Paulus: sed natura Petri est realiter Petrus, & natura Pauli est realiter Paulus: ergo implicat ut quod est realiter natura Petri, sit realiter natura Pauli. Sed natura vniuersalis vna, & tamen apta prædicari de Petro, Paulo & Ioanne, realiter est natura Petri, Pauli, & Ioannis; nihil enim prædicatur, vel potest prædicari de Petro, nisi quod est realiter natura Petri; & nihil prædicari potest de Paulo, nisi quod est realiter natura Pauli & ipse Paulus: ergo implicat dari aliquid vniuersale præter voces & conceptus.

Conclusio affirmans.

Dicendum tamen est, non solas voces & conceptus esse vniuersales, sed dari etiam naturas in essendo vniuersales, sive illæ realiter, & à parte rei; sive per solum intellectum sint vniuersales. Ita docet cum Aristotele loco citato 3. Metaphysica, & lib. 1. poster. sextu 36. schola tota Peripatetica, cui perperam se opponit secta nouorum & veterum Nominalium.

Prima probatio.

Primo enim natura vniuersalis in essendo illa est, quæ pluribus conuenire potest, & de illis prædicari: datur huiusmodi natura: ergo datur vniuersale in essendo. Minor probatur. Natura humana conuenit Petro, & Paulo, & de illis prædicatur, quod sint homines: ergo datur natura, quæ de pluribus potest prædicari. Deinde in hac propositione, *Homo est animal*, hæc vox, homo, non significat naturam singularem; quia illa est propositio æternæ veritatis: neque significat solum conceptum formalem; cognitio enim mea non est animal rationale: ergo hæc vox, homo, significat naturam vniuersalem in essendo.

Secunda probatio.

Secundū datur aliqua vox vniuersalis in significando, & aliquis conceptus vniuersalis in representando: ergo datur aliqua natura significata per vocem, & representata per conceptum, vniuersalis in essendo. Probatur consequentia. Vox illa, homo, significat omnes homines, quatenus

A conuenient in communi natura: sed illa communis natura, in qua conuenient, est ipsum quod appellatur vniuersale in essendo: ergo si datur vniuersale in significando, & representando, datur etiam vniuersale in essendo. Deinde quando dicimus, *Omnis homo est animal*, non intendimus dicere hanc vocem, homo, esse hanc vocem, animal; neque conceptum formale quo cognoscitur animal, esse conceptum formale, quo cognoscitur homo; sic enim falsa esset proposicio: sed intendimus dicere rem significatam hoc nomine, animal, esse rem significatam nomine, homo: sed res illa significata est aliquid commune, cum hæc sit proposicio vniuersalis: ergo datur res aliqua vere vniuersalis in essendo.

Tertiū si auferuntur vniuersales nature in essendo, tolli debent omnes scientie, que non sunt de singularibus, cum illa sint contingentes; neque de solis vocibus & conceptibus: nam scientia de homine, cum demonstrat quod sit tristis, vel admiratus, non hoc demonstrat de sola voce vel conceptu; vox enim, homo, non est tristis: ergo scientia est de solis naturis vniuersalibus.

Ad primam respondeo, vniuersale nullo modo esse vnum actu, & actu multa, quoniam actu non potest sit nisi vnum, & potestate sit multa; quia vno, qui sub finem sectionis superioris, quando dicuntur quod vniuersale sit vnum aptum inesse multis, non significatur, quod sit vnum, & aptum esse in multis in sensu composito, id est quod possit esse in multis seruando unitatem; sed tantum quod sit vnum, & aptum esse in multis in sensu diuisio, id est amittendo illam unitatem: nam vniuersale, ut dicitur postea, dum actu prædicatur, amittit unitatem, & vniuersalitatem. Itaque ad illam probationem illud quod est identificatum cum multis, est multa; si actu identificetur, concedo; si non identificetur actu, sed solum possit identificari admittendo unitatem, nego illud esse actu multa; est enim actu vnum, & potestate multa: sicut virga triplamaris actu est vna, quoniam sit potentia multiplex, cum sit diuisibilis in plures palmos. Imò etiam dici potest, quod ali-

quid esse potest denominatio vnum per operationem intellectus, & realiter multa; nam vniuersale non habet unitatem nisi per operationem intellectus; realiter & à parte rei est multiplex natura singulatis.

Ad secundam respondeo verum esse quod intellectus, dum affirmat vel negat, coniungit vel cunctam separat extrema. Ad illam autem minorem: sed intellectus non coniungit aut separat res ipsas realiter & à parte rei, concedo; non coniungit aut separat obiectiū cogitando vnam sine altera, aut cogitando vnam cum altera, nego; potest enim iudicare res illas esse coniunctas, aut separatas, vel præscindendo, vel iudicando. Deinde venit est nihil existere realiter quod non sit singulare; per intellectum autem existere potest etiam ipsum vniuersale, ut dicitur scilicet 3. & 4.

Ad tertiam respondeo vniuersale dupli modo esse totum. Primo essentiale quod diuiditur in partes sue definitionis: secundū potentiale, quod diuiditur in plura inferiorib; Quatenus est totum essentiale, reperitur totum in singulis inferioribus, non autem quatenus est totum potentiale: vnde ad formam argumenti distinguuntur maior. Implicat totum aliquod potentiale diuisibile in plura inferiorib; quæ sint idem cum illo, quatenus est totum potentiale, concedo; quæ sint idem cum illo;

illo, quatenus est totum esse entiale, nego. Vniuersale autem non reperitur totum in singulis inferioribus, quatenus est totum potentiale, sed quatenus est totum esse entiale. In Petro est tota essentia naturæ humanae, sed non est in eo vniuersalitas naturæ vniuersalis.

Solutio quarta. Ad quartam respondeo implicare omnino ut aliquid simul & realiter sit natura Petri, & natura Pauli; quod enim est realiter Petrus, non potest realiter esse Paulus. Distinguunt autem hanc consequentiam: ergo implicat naturam esse realiter unam aptam inesse multis, concedo; esse per intellectum unam aptam inesse multis amittendo unitatem, nego. Sed hoc magnâ egebit explicatio, vt patet ex sequentibus.

SECTIO III.

Vtrum vniuersale à parte rei existat.

Habemus dari vniuersale aliquod in essendo, quod non sit sola vox, aut conceptus, sed natura realis una, & apta inesse pluribus, id est indiuisa & diuisibilis. Nunc difficultas præcipua est, quomodo existat natura illa una & apta; virum videlicet ante operationem intellectus habeat unitatem & aptitudinem; an vero à solo intellectu habeat vtramque. Ceterum autem est, materiale vniuersalis, seu naturam ipsam, quæ denominatur vniuersalis, existere à parte rei; sed queritur virum formale vniuersalis, sive vniuersalitas existat in ea natura sine vlla cogitatione intellectus. Quod ut explicem, dicenda mihi sunt tria. Primo virum existat aliquod vniuersale à parte rei separatum à singularibus: secundò virum existat cum illis coniunctum: tertio an natura secundum se sit à parte rei vniuersalis.

§. I.

Vtrum vniuersale à parte rei existat separatum à singularibus.

Index Platonis.

Certum est primo, Platonem in omnibus factis libris, sed in Timæo præserit, Phædon, & Parmenide, inducere ideas quasdam perfectarum omnium specierum separatas à singularibus, aternas, incorporeas, substantiferas, supramundanas, vniuersales: ideam v. g. hominis, quæ non sit singularis aliquis homo, sed huminitas separata, quam omnes homines participent, eo quod omnes fiant ad eius imitationem. Propter has autem ideas Plato accusatur, quasi dixerit dari à parte rei naturas vniuersales in essendo separatas à singularibus individus; quas naturas appellauerit ille ideas; sive Platonem refellit sapientissimus Aristoteles, ostenditque ideas illarum alias inanitatem, alias impossibilitatem, præfertur vero 1.7. & 13. Metaphys. & 1. Ethic. cap. 6. eodem modo sentiunt Ambrosius lib. 4. de fide, cap. 3. lib. 1. hexameron, cap. 1. Cyriacus lib. 2. contra Julianum, sub finem, Tertullianus lib. de anima, cap. 18. Ireneus lib. 2. cap. 6. & 19. Elias Cretenis in orat. 10. Nazianzeni, Billius in orat. 33. num. 31. Iustinus in parœsi. Verum mitius cum Platone agendum alij existimant, voluisse scilicet illum dari rerum omnium creabilium ideas in mente Dei, quæ non sint ipsæ rerum naturæ, sed exemplaria aeterna in Deo existentia, ad quorum similitudinem omnia fiant,

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

A & veluti attactu signentur. Sic videlicet Platonem explicant Augustinus lib. 83. qq. quest. 46. & lib. 7. Ciuitas, cap. 26. Clemens Alexandrinus lib. 3. & 4. Stromatum, Eusebius lib. 11. preparat. cap. 11. & 12. aliique plures apud Eugubinum lib. 1. perennis Philosophia, cap. 10. Sebastianum Foxium lib. 1. Philosoph. naturalis, Fonsecam 7. Metaph. cap. 8. quest. 2. cum quibus

Cerum est secundò, nulla Platonem posuisse vniuersalia in essendo à parte rei existentia separata à singularibus, sed vniuersalia in cauando, & illa non esse aliud quam ideas improductas, ad quarum similitudinem omnia Deus extra se operatur. Deinde voluisse Platonem has ideas indi-

Excusatio Platonis.

stinctas esse ab ipso Deo, cum in eius sint intellectu, in quo nihil est quod non sit Deus. Hoc autem omnia patet esse verissima. Neque obstat quod Plato duplum videatur statuere mundum à Deo creatum; sensibilem unum, alterum intelligibilem, quem constitutus illa idearum creatarum congeries; sed mundum intelligibilem vocat Plato partim cum quem habet Deus in mente sua, *Pulchram pulcherim ipse mundum mente gerens*: partim spirituales creaturas à mundo sensibili separatas. Ita omnino existimauerim cum Augustino excusari posse Platonem, qui certè si non errauit, discipulos sanè habuit longè aliter sentientes; posuerunt enim ideas illas velut naturas quasdam vniuersales à singularibus separatas.

B C Ratio autem dubitandi esse potest primo, quia prima divisione vniuersalia essent coniuncta cum vniuersalibus corruptibilibus, & cum illis identificata, essent corruptibilia: hoc autem absurdum est, quia scientiae debent esse de rebus perpetuis & incorruptibilibus; sunt vero de rebus vniuersalibus: ergo vniuersalia separata sunt à singularibus.

Secundò si vniuersalia non essent actu & à parte rei separata à singularibus, falsò conciperentur separari, sive nulla darentur vniuersalia nisi in falsa conceptione intellectus: hoc autem absurdum est, quia ita fictitiae essent omnes scientiae: ergo vniuersalia separata sunt à singularibus.

Dico primò, nullum dari vniuersale in essendo à parte rei separatum ab omnibus singularibus, negativa: quod sit idea Platonis, aut aliquid aliud.

Ratio est primo, quia rerum essentia non potest esse separata ab ipsis rebus, quartum est essentia: sed vniuersale in essendo est essentia ipsa rerum, de quibus praedicatur: ergo illud vniuersale non potest esse separatum ab ipsis singularibus. Imò quod est à re aliqua separatum, non potest de illa praedicari, vniuersale autem praedicatur de singularibus: ergo patet quod non est ab illis separatum. Denique illud vniuersale vel est aliquid in creatum, & sic cum sit ipse Deus, non est essentia rerum singularium; vel est aliquid creatum, & sic cum produci debuerit per actionem aliquam singularem, est necessarium sine gualare.

Ad primam resp. vniuersalia sumpta formaliter esse in corruptibilia; sumpta vero fundamentaliter, esse corruptibilia, & propterea nimis significant naturas similes. Possunt vero singularia considerari vel secundum essentiam, vel secundum existentiam. Si primo modo sumuntur, incorruptibilia sunt; si secundo modo, sunt corruptibilia. Porro scientiae versantur circa obiecta incorruptibilia, quia ies ipsas considerant secundum essentiam;

III i tiam,

650 Philosophiaæ Peripat.Lib.IV.Disp.III.

tiam, non secundum existentiam: vnde ad argumentum distinguitur maior; si vniuersalia essent coniuncta cum singularibus, essent corruptibilia secundum existentiam, nego; secundum existentiam, concedo: hoc autem nego absurdum esse.

Solutio se- cunda.

Ad secundam resp., duobus modis posse vniuersalia per intellectum separari à singularibus: primum si intellectus inducit illa esse à singularibus separata; & tunc falsum est iudicium intellectus: secundum si concipiatur natura non concipiendio illam ut existente in singularibus, & tunc nulla est conceptio falsa, quia concipit quidem tunc intellectus unum, & non concipit aliud; sed non affirmat unum esse realiter sine alio, quæ vocatur abstractio: abstrahentium autem non est mendacium. Quando fit vniuersale, intellectus non separat illud primo modo à singularibus, sed secundo modo, propterè non fallitur.

S. II.

Virum vniuersale à parte rei existat coniunctum cum singularibus.

Secundus diffi- cultatis.

Materiale vniuersalis, idest natura quæ denotatur vniuersalis, realiter sine dubio existit coniuncta cum singularibus: sed queritur vtrum huiusmodi natura existens in singularibus habeat in illis vniuersalitatem, idest unitatem, & aptitudinem essendi in pluribus.

Prima du- bitatio.

Ratio autem dubitandi primò est, quia Petrus & Paulus à parte rei non differunt essentialiter, sed tantum numero; sunt enim realiter eiusdem speciei: sed si natura eorum à parte rei est multiplex, differunt essentialiter, & non sunt eiusdem speciei: ergo eorum natura non est à parte rei multiplex, scilicet vna & vniuersalis; est enim unica species omnium hominum. Imò natura Petri & Pauli magis est vna, quam natura Petri & equi: ergo natura Petri & natura Pauli solo differunt numero, & specificam habent unitatem. Denique à parte rei propositiones istæ veræ sunt, Petrus est homo: Paulus est homo: ergo datur aliqua natura illis communis.

Secunda.

Secundò natura humana in uno individuo, v. g. in Petro, est verè vna; & natura humana est verè in pluribus: ad vniuersale autem sufficit vniuersitas cum aptitudine: ergo à parte rei natura Petri est vniuersalis. Similiter natura Petri est vna realiter, & apta ut sit in pluribus per sui similitudinem: ergo natura illa est à parte rei vniuersalis.

Tertia.

Tertiò natura, quæ realiter est in omnibus individualibus humanis, habet à parte rei veram unitatem formalem, secundum quam est individua in plures dissimiles naturas; & præterè est in pluribus individualibus: ergo est à parte rei vna, & apta esse in pluribus.

Conclusio negativa.

Dico secundò, nullam dari à parte rei naturali actu & formaliter vniuersalem, sed fundamentaliter tantum, & potentiam. Ita docent communius omnes cum S. Thoma contra omnes Scotitas, quibus nullo modo faver Scotus, cùm formaliter à parte rei ponat vniuersale fundamentale. Prūsq[ue] autem illos impugnam.

Vniuersali- tas funda- mental & actualis.

Obserua primò, ex Scoto vniuersalitatem, sive unitatem vniuersalem aliam esse actualem, aliam fundamentalem, sive in potentia. Fundamentalis, est similitudo quædam plurium naturalium realiter distinctarum, quæ fieri possunt una per intellectum, idest concipi per modum vniuersalem.

A v.g. naturæ humana Petri & Pauli sunt fundamentaliter vna natura, quia cum sint similes, potest intellectus conceipere illas per modum vniuersalem: naturæ verò Petri & bouis non habent unitatem fundamentaliter, quia non aliud est quæ dari naturas à parte rei distinctas inter se similes, quæ possint per intellectum fieri vna natura vniuersalis. Certum autem est, dari à parte rei huiusmodi naturas: ergo datur à parte rei vniuersale fundamentaliter. Vnde minor nouis quodam Philosophos, qui asserunt dari vniuersale à parte rei, quia receptissimam mutant definitionem vniuersalem, quod dicitur *aliquid unum aptum inesse pluribus*; ipsi autem definiti, id quod est simile, aptum ut per similitudinem sit in pluribus. Quasi verò dubitauerit illius vnguam, vtrum à parte rei deniū naturæ inter se similes aut non sit inutile querere, vtrum deinde vniuersale à parte rei ante operationem intellectus, si ad vniuersalitatem sola requiratur similitudo plurium naturalium, quæ ut supra notabam, modo est actualis vnitatis, imò essentialiter dicit pluralitatem, cùm sit vera relatio. Imò certum est vniuersale opponi singulari, & implicare ut quodlibet singulare sit vniuersale. Sed si ad vniuersalitatem sufficit similitudo, nullum est singulare, quod non sit reverè vniuersale; nullum enim est quod non sit simile pluribus, & communicabile per sui similitudinem: ergo quodlibet singulare erit vniuersale.

Maneū itaque in recepta vniuersalitatem, quod est unum actu, & aptum inesse pluribus; unum, inquam, idest proprium unum & individualum in se; negat conclusio, dari à parte rei huiusmodi unum communicabile pluribus per seipsum, quanvis non repugnet dari à parte rei vniuersale fundamentaliter, idest naturas plurimes quæ propter similitudinem possunt cogitari ut vna.

Obserua secundò, eos qui dicunt vniuersalitatem actualē conuenire natura in individuali, distingue in natura Petri duplicitem unitatem; vna est quæ vocatur numerica, & est illa, per quam constituitur hic numero, & ab omni alio distinguitur. Altera vocatur generica, vel specifica, per quam constituitur homo, & convenit cum aliis omnibus hominibus. Secundum hanc ultimam unitatem dicunt naturam Petri esse vniuersalem, vnam scilicet aptam inesse pluribus, quanvis secundum priorem unitatem omnino sic singularis. Ego autem cum sententia communis assero naturam Petri non habere à parte rei ullam unitatem nisi numericam; unitatem autem illam genericam & specificam non esse à parte rei unitatem actualē, sed tantum similitudinem naturalium reverè plurium, quam vocabam unitatem vniuersalem fundamentaliter; siveque naturalis omnes existentes singulares esse realiter, quas tamen intellectus possit conceperet vnam.

Ratio autem primò est, quia omnis natura existens à parte rei est singularis, & pluribus incomunicabilis: ergo nulla natura est à parte rei vniuersalis. Probatur antecedens. Quidquid est realiter idem cum existentia & singularitate, est realiter singulare: sed omnis natura existens à parte rei, est realiter idem cum existentia

& singularitate, ut demonstrabam 2. *dissut.* igitur A omnis natura existens est à parte rei singularis. Deinde argumentor. Vnitas specifica naturæ Petri est raliter idem cum unitate numerica Petri; sed vnitatis numerica Petri est aliquid singulare distinctum à natura Pauli: ergo vnitatis specifica Petri est singularis omnino distincta ab unitate specifica Pauli.

Secundò implicat dari à parte rei naturam creatam vnam, quæ sit in pluribus; natura enim quæ in pluribus est, & cum illis identificatur, necessariò est multiplex: ergo implicat dari à parte rei vniuersale. Antecedens probatur. Quidquid est realiter idem cum pluribus, est realiter plura: natura quæ est in Petro, Paulo, Ioanne, realiter idem est cum Petro, Paulo, Ioanne: ergo est realiter plures naturæ; natura enim tota Petri, & tota natura Pauli possunt separari, sunt per actiones realiter diuersas, habent oppositas operatio-nes: ergo illæ sunt realiter plures. Quod adē est evidens, vt nulla egeat probatione. Quis enim neget Petrum & Paulum esse realiter duos homines, & in illis esse realiter duas naturas mutuò independentes & separabiles? Denique ponere vniuersale à parte rei est ponere in rebus creatis mysterium multò maius mysterio Trinitatis; natura enim diuina vna est in tribus tantum personis; natura verò creata esset vna & communis in innumeris individuis.

Eiusmo. Video responderi ad omnia illa posse, inde quidé sequi, quod nulla natura creata potest esse vna numero, & communis pluribus, quod soli conuenit diuinæ nature; non sequi autē quod natura creata nō possit esse vna specificè, multiplex autem numericè.

Sed contrà: nam vnitatis requisita ad vniuersale, est vera vnitatis & propria indiuisio; de illa enim sola loquimur cùm dicimus, vniuersale esse vnum & commune pluribus; si autem singatur vnitatis impropria, quæ non sit indiuisio absoluta rei alicuius in se, iam inutiliter queritur, vtrum detur vniuersale à parte rei. Sed vnitatis illa specifica non est à parte rei indiuisio rei in se, in dicit essentialiter diuisiōnem in plures naturas similes: ergo illa vnitatis non sufficit ad verum vniuersale. Deinde, vt nuper argumentor, nullum singulare potest esse vniuersale: sed quilibet singularis naturæ vnitatem habet specificam cum aliis singularibus: ergo vnitatis specifica non sufficit ad vniuersale.

Solutio prima dubitationis. Ad primam respondeo, Petrum & Paulum non differre essentialiter, si differre essentialiter significet habere dissimiles essencias; si autem significet habere plures & distinctas, differunt essentialiter. Similiter Petrus & Paulus sunt actu cūsdem speciei, quæ sit vna fundamentaliter; non sunt cūsdem speciei quæ sit vna actualiter. Neque sequitur, illos esse diuersæ speciei, quia species vel significat naturam: quæ habet unitatem formalem, & sic non sunt diuersæ speciei; vel significat speciem vniuersalem, & sic illa non est à parte rei. Vide si addas: ergo sunt realiter diuersæ speciei, negari debet; quia species significat realiter naturam, quæ unitatem habet formalem. Natura Petri & Pauli magis est vna fundamentaliter, & in potentia, id est magis similis, quam natura Petri & equi; non est actu magis vna, id est, non est magis indiuisa: Petrus enim & Paulus tam habent duas naturas, quam Petrus & equus. Species ergo humana fundamentaliter vna est, non formaliter. Denique cùm dicitur, Petrus est homo: Paulus est homo, non significatur Petrum & Paulum esse vnum hominem,

R.P.de Rhodes curs. Philosoph.

A sed plures homines; ideo natura illorum non est vna nisi fundamentaliter.

Ad Secundam respondeo naturam Petri esse quidem vnam, sed illam eandem naturam vnam non esse aptam vt sit in pluribus; natura enim humana, quæ apta est inesse multis, est reuera multiplex. Ad hoc autem vt aliqua natura sit vniuersalis, oportet vt eadem natura quæ vna est, sit apta inesse multis; neque satis est, quod vna natura habeat unitatem, altera verò aptitudinem: tunc ergo natura humana esset à parte rei vniuersalis, si eadem natura Petri, quæ vna est, posset inesse pluribus. Sed neque sufficit ad vniuersale vt natura vna numero sit apta inesse pluribus per sui similitudinem; sed etiam requiritur vt possit esse in pluribus per seipsum, alioqui vniuersale & singulare nullam haberent oppositionem; neque vnum esset singulare, quod non esset vniuersale.

Ad tertiam sepe dixi, vnitatem formalem non sufficere ad vniuersalitatem, quæ requirit propriam vnitatem, quæ sit vera indiuisio naturæ communis; vnitatis autem formalis plurium indiuisorum non est propria indiuisio, sed similitudo naturatum, quæ sunt reuera plures; semper enim cùm queritur, vtrum detur vniuersale à parte rei, intelligitur nomine vniuersalis, vnum per propriam indiuisionem, & tamen diuisibile in plura, alioqui fracta disputatur; quis enim dubitare potuit, vtrum dentur à parte rei naturæ habentes similitudinem?

S. III.

Vtrum natura secundum se, siue in statu essentia sit vniuersalis à parte rei.

Dixi hactenus, naturam in statu existentiæ reals, inclusam in singularibus, non esse vniuersalem: nunc considero eam in statu puræ essentie, quatenus dicit sola essentialia cum proprietatibus omnino necessariis: & quero, vtrum illi sic considerata conueniat actualis vniuersalitas ante operationem intellectus.

Ratio autem dubitandi est primò, quia tota ratio, quæ probatur naturam secundum se non esse vniuersalem, est quia nihil conuenit naturæ in statu essentie, quod illi non conueniat in inferioribus: hoc autem falsum videtur, quia multa prædicta negativa conuenient naturæ secundum se sumpta, quæ non illi conuenient in inferioribus: v.g. natura secundum se neque generatur, neque corruptitur: natura secundum se non est singularis, non habet realem existentiam: ergo similiter vnitatis vniuersalis conuenire poterit naturæ secundum se, quamvis non conueniat inferioribus.

Secundò. Illud est vnum, quod vnam habet definitionem: sed natura secundum se à parte rei vnam habet definitionem: ergo natura secundum se à parte rei est vna. Deinde, omne quod realiter est ens, est etiam realiter vnum: natura secundum se est ens: ergo natura secundum se realiter est vna; non unitate singulari: ergo vniuersali. Denique natura specifica secundum se apta est contrahi per plures differentias individuas; repugnat enim illi contrahi per unicam: ergo natura secundum se apta est vt sit in pluribus indiuisibiles.

Tertiò natura secundum suam essentiam, & à parte rei est indifferens ad Petrum & Paulum; si enim determinata esset ad Petrum, non posset esse in Paulo: ergo à parte rei est vniuersalis.

Dico
III 2

Affertio se-
gatua.

Dico tertio, naturam secundum se, sive in sta-
tu pure essentiæ, neque vniuersalem esse, neque
singularem. Contra Capreolum, Soncinnatem,
Iauellum, quos citat & sequitur Fonseca 4. Me-
taph. cap. 8. quaest. 5. vbi hanc unitatem naturæ
secundum se vocat unitatem præcisionis, quod
vt explicem

Quid signi-
ficeret natura
secundum
se.

Obserua primò, naturam secundum se appellati-
naturam, quatenus nec à parte rei existit, ne-
que in intellectu, sed purè consideratur secun-
dum essentialia, & proprietates necessarias; idèò
status iste naturæ secundum se plurimum differt à
status naturæ abstractæ per intellectum à differen-
tiis individuantibus; quia natura secundum se
dicit negationem omnis existentiæ, tum realis,
tum obiectivæ; existentia enim accidens est natu-
ræ, ideoque illa si sumatur in statu puræ essentiæ,
includere non potest existentiam; natura verò ab-
stracta per intellectum à differentiis individuan-
tibus dicit obiectivam existentiam. Agitur ergo hic
de natura secundum se, idest quatenus nullam di-
cit existentiam; illi autem Fonseca dicit conuenire
unitatem quandam præcisionis; vbi nomine
præcisionis non significatur abstractio facta per
intellectum, sed status quidam naturæ antequam
existat, & antequam cognoscatur sine individuis.
Huic enim quandam conuenire vult unitatem,
quæ in individuis illi non conueniat; & nihilominus
sit realis, eo quod sit independens ab omni
operatione intellectus; affirmatque propterea
dari à parte rei vniuersale.

Naturam
esse positivæ
vniuersal-
em, quid
fit.

Obserua secundò naturam tunc dici vniuersa-
lem positivæ, quando licet affirmare illam esse
vniuersalem, & negare illam esse singularem:
tunc dici vniuersalem negatiæ tantum, quando
non licet affirmare illam esse vniuersalem, neque
illam esse singularem; aliud enim est dicere per
modum propositionis affirmativæ, *Natura in sua
essentia est individualis*; aliud per modum propostio-
nis negativæ, *Natura in sua essentia non est divisibilia*.
Prima proposicio falsa est, vt statim probabitur:
secunda est vera; idèò dixi, naturam secundum se,
neque vniuersalem esse, neque singularem, idest
non essentialiter individualis, neque divisibilis essen-
tialiter; quia cùm natura sumatur in statu essentiæ,
omnis proposicio affirmans aliquod prædicatum,
quod non sit de essentia, est falsa; & contrà om-
nis proposicio negans erit vera: sicut tam falsum
est dicere de essentia hominis, *Est non albedo;*
quam, *Est albedo:* & contrà tam verum est dicere
de essentia hominis, *Est non albedo;* quam, *Non est albedo;* quia neutrum est de essentia homini-
nis. His positis,

Prima pro-
batio.

Ratio posita assertioñis est primò, quia natura
secundum se illa duntaxat conuenient, quæ vel
sunt de illius essentiæ, vel passiones eius necessariae: sed vniuersalitas & singularitas non sunt es-
sentialies naturæ, nec passiones eius necessariae: ergo illæ non conuenient naturæ secundum se.
Probatur minor, quia si vniuersalitas esset de es-
sentiæ naturæ, nūquam natura esse posset singularis;
& si essentialiter conueniret illi singularitas,
nūquam illa esse posset vniuersalis: ergo natu-
ra secundum se neque singularitas conuenit,
neque vniuersalitas: v. g. natura diuina ex eo
quod secundum se sit essentialiter singularis, nū-
quam esse potest vniuersalis: ergo natura creata,
si essentialiter esset vniuersalis, implicaret omni-
nō ut esset singularis.

Secundò quidquid conuenit naturæ secundum
se, conuenit etiam naturæ contractæ in inferiori-

A bus: sed vniuersalitas non conuenit naturæ con-
tractæ in inferioribus: ergo non conuenit illi secun-
dum se. Deinde natura communis non distin-
guitur à parte rei ab individuis, sed tantum per
intellectum: ergo natura secundum se nullam ha-
bere potest unitatem, quæ non illi conueniat in
individuis, vel quæ non adueniat illi per intel-
lectum. Denique, quidquid est reale, vel existit,
vel potest existere à parte rei: unitas illa præci-
sionis, seu in statu essentiæ, nec existit, nec potest
existere à parte rei; nam extra individua nihil ex-
istit: ergo illa unitas non conuenit naturæ à par-
te rei.

B

Neque dicas, illam unitatem non conuenire
naturæ in statu existentiæ, sed in statu essentiæ;
semper enim redit argumentum. Quod non ex-
istit, neque potest existere, non est reale: illa uni-
tas naturæ secundum se, nec est, nec esse potest:
ergo illa non est realis.

C

Quod autem natura secundum se sit vniuersa-
lis negatiæ, idest neque vniuersalis, neque sin-
gularis, probatur iisdem rationibus, quia scilicet
singularitas & divisio non sunt essentialies natu-
ræ, sicut dixi essentialiæ illi non esse vniuersali-
tatem & in divisionem. Ratio ergo conclusio-
nis totius est, quia natura singularis, & natura vni-
uersalis dicunt existentiam; queritur enim, vnum
existat in rebus aliqua natura vniuersalis? Natu-
ra secundum se non dicit existentiam: ergo natu-
ra secundum se non est vniuersalis, nec est etiam
singularis.

D

Ad primam resp. distinguendo minorem. Qua-
dam prædicta negativa conuenient naturæ se-
cundum se à parte rei sine abstractione intellectus, bi-
qua illi non conuenient in inferioribus, nego;
conuenient illi per abstractionem intellectus,
concedo. Nam neque generari, neque corrupti,
non esse singularis, non habere realem existen-
tiam, conuenient naturæ vt abstractæ; nec con-
uenient naturæ vt à parte rei existent.

E

Ad secundam respondeo, illud quod habet
vniam definitionem, esse vnum actu duntaxat per cuncta
intellectum, realiter autem non esse vnum nisi
potentia. Naturæ secundum se unitatem habet for-
malem, non unitatem vniuersalem aut numeri-
cam. Neque dicas, unitatem formalem non suffi-
cere ad realitatem entis, cùm non sit vera indi-
cio, sine qua nullum est ens. Respondeo enim,
ens quodlibet esse vnum realiter, & à parte rei,
sed non esse vnum secundum se, nisi unitate for-
malis, quæ sufficit ad ens præcisè considerandum
secundum essentialia. Similiter naturæ secundum
se neque apta est contrahiri per plures differentias,
neque per vnicam tantum; quia sumpta secun-
dum se solam dicit essentialia. Naturæ verò speci-
fica in statu existentiæ realis non est vna, sed
multiplex, apta vt contrahatur per multas dif-
ferentias individuales. Si autem sumatur naturæ vt
specifica est formaliter, fateor illam aptam esse vt
contrahatur per multas differentias individuales;
sed hoc illi non conuenit nisi per intellectum.
Denique natura in pluribus multiplex est, non
vna; idèò plures quidem naturæ possibilis sunt,
sed non est possibilis vna natura, quæ sit, vel
esse possit in pluribus.

Ad tertiam resp. naturam secundum se nec esse
indifferentem positiæ ad Petrum & Paulum, ter-
tiam, nec esse determinatam ad solum Petrum; quia vt
ex dictis patet, cùm in eo statu non dicat nisi
prædicta essentialia, neque dicit indifferentiam,
nec indeterminationem; ideoque solum negatiæ
indifferentes.

indifferens est. Hæc propositio, *Natura secundum A*
se non est determinata, dupliciter intelligi potest:
 primum ita ut significet naturam non esse determinatam, & hoc est naturam esse negatiū indifferētē, quod conuenit naturā secundūm se;
 secundūm ita ut significet naturam esse non determinatam, quod est naturam esse positivū indifferētē; quod negatiū conuenit naturā secundūm se sumptā.

Prima instantia.

Instabis primū. Ex propositione negatiū de
 prædicato finito bene infiri potest affirmatiā de
 prædicato infinito, vt ait Philosophus: v.g. reētē
 dicitur, *Homo non est albus: ergo est non albus.* Hæc prædicatio, *Natura secundūm se non est diuisa*, est vera: ergo hæc affirmatiā de prædicato infinito est vera, *Natura secundūm se est non diuisa*.

Resp. illam regulam non valere in propositionibus reduplicatiis, in quibus enunciatur aliquid de essentiā rei; sed tantū veram esse in propositionibus simplicib; v.g. non licet dicere, *Homo ex sua essentia non est albus: ergo ex sua essentia est non albus.* Hoc enim consequens falso est. Ita similiter, quamvis vera sit hæc propositio negatiū, *Natura secundūm se non est diuisa*; falsa tamen erit hæc: Ergo natura secundūm se est non diuisa. In propositionibus tamen reduplicatiis reētē licet ex affirmatiā inferre negatiū, vt, *Homo ex sua essentia est non equus: ergo ex sua essentia non est equus.*

Secunda instantia.

Instabis secundū. Ex diuisis contradictoriis vna est vera, & altera falsa: sed determinatum & non determinatum, diuisum & non diuisum, sunt contradictria: ergo eorum alterum conuenit naturā secundūm se.

Respondeo primū quidem ad minorem, non determinatum & non diuisum posse sumi vel positiū, seu infinitē, prout scilicet sunt vna dictio; vel negatiū, prout duæ sunt dictiones. Si sumuntur negatiū determinatum & non determinatum, diuisum & non diuisum, contradictria opposuntur: si autem sumuntur infinitē, non opponuntur contradictria, sed contrariē tantū, quia utrumque extreūm positiū est. *Natura secundūm se est non determinata*, non diuisa negatiū, sed non positiū.

Deinde respondeo ad maiorem: ex contradictrioriis vna necessariō est vera, & altera falsa, quando illa sumuntur absolute sine reduplicatione, concedo; quando sumuntur cum reduplicatione, nego; datur enim medium inter contradictria sumpta cum reduplicatione, v.g. homo absolute vel est albus, vel non est albus; sed cum reduplicatione, quatenus homo & secundūm se, nec est albus, neque non albus; quia sūpē sit vt neque forma, neque negatio sit essentialis alicui naturæ.

Instabis tertīo: nulla res esse potest vna nisi negatiū, vnitatis enim negatio est: ergo si natura secundūm se vna est negatiū, est vere vna.

Resp. vnitatem nihil superaddere ipsi enti præter negationem; que negatio dicitur conuenire alicui positiū, cū licet affirmare negationem illi conuenire. Tunc autem dicitur conuenire negatiū, quando non licet affirmare illam rei conuenire, neque illius oppositum. Illud ergo positiū non cadit supra negationem, sed cadit supra modum, quo illa conuenit subiecto, de quo affirmatur.

SECTIO IV.

An, & quomodo vniuersale per operationem intellectus existat.

Ex tribus statibus, in quibus assertabam, posse Naturam considerari, essentiā, realis & obiectiuā existentiā, demonstrauī vnitatem vniuersalem novi illi conuenire in statu essentiā, nec in statu existentiā realis; vnde superest ut conueniat illi solū in statu existentiā obiectiuā: quod ut declarē, tria mihi hoc loco præstanta sunt. Primum probandum, quod natura per operationem intellectus accipit vniuersalitatem: secundū, quod illa operatio sit abstractio, non formalis, sed obiectiuā: tertīo, quod sufficiat abstractio illa sine illa comparatione.

§. I.

Virum natura fiat vniuersalis per operationem aliquam intellectus.

Ratio dubitandi est primū, quia omnis poterit. **P**rima duxit. **A**pponit suum obiectum, non illud facit: **b**eatissimum. *vniuersale obiectum est intellectus: ergo intellectus apponit vniuersale, non illud facit.* Deinde omnis existentiā est singularitas: existentiā obiectiuā est vera existentiā: ergo existentiā obiectiuā est singularitas. Neque dispar ratio est existentiā realis & obiectiuā; nam existentiā realis id est singularitas, quia terminat actionem singularē: existentiā obiectiuā terminat actionem singularē: ergo est etiam singularitas. Denique conceptus formalis habet vnitatem à conceptu obiectiuo: ergo conceptus obiectiuus non habet vnitatem à conceptu formalis, alioqui dabatur circulus vitiosus inter duos illos conceptus. Conceptus videlicet formalis tendentia est ad terminum obiectuum, tanquam in terminum; tendentia vero suam accipit vnitatem à termino, non terminus à tendentia.

Secundū si natura fieret vna per operationem intellectus, sequeretur quod natura eadem humana per diversos conceptus à diversis hominibus apprehensa, esset multiplex vniuersale, habaret enim plures vnitates vniuersales, quia conceptus formalis dat vnitatem conceptui obiectiuo; sunt autem plures hæc conceptus formales: ergo & plures obiectiu, seu plura vniuersalia, & plures naturæ vniuersales.

Tertīo illa naturæ eodem modo se habent quando uno conceptu apprehenduntur, quo se habebant ante: sed ante erant diuisæ in plures: ergo & post sunt diuisæ. Probatur maior, quia intellectus qui operatur immanenter, naturas quas concipit non immutat, sed quales illas inuenit, tales etiam relinquit.

Quarto debet intellectus apprehendere res vt sunt à parte rei, alioqui errabat: sed naturæ humanae sunt à parte rei plures: ergo intellectus debet apprehendere illas vt plures; si autem apprehendit illas vt plures, non habent amplius vnitatem obiectuum.

Dico primū, naturam fieri reuerā vniuersalem, **C**onclusio id est vnum & aptam inesse pluribus per solam operationem intellectus, quando concipiatur per vnicum conceptum formalem. Ita omnino habetur ex Aristotele lib.5. *Metaphys. textu 11. & lib. 10. Metaphys. textu 1.* vbi inter varios modos vnitatis ponit vnum ratione ac intelligentiā, quod

654 Philosophiæ Peripat.Lib.IV.Disp.III.

vnum tribuit vniuersali. Idem docetur ab Augustino variis locis, & à Damasceno lib. i. fidei, c. ii. vbi ait naturas singularium sola ratione vnum esse. Sequentur eandem sententiam S. Thomas lib. de ente & essentia, cap. 4, opusculo 42. cap. 9, 1, 2. quaq. 17. art. 4. Alensis, Suarez, Vasquez, & alij, tunc veteres, tum recentiores Philosophi, & sequitur ex præcedentibus: si enim datur omnino aliquod vniuersale, quod tamen à parte rei non existit, reliquum duntaxat est ut per solam intellectus operationem existat.

Ratio ergo est, quia natura per operationem intellectus fit vniuersalis, si fiat vna & apta inesse pluribus: sed per operationem intellectus natura qua à parte rei est multiplex, fit vna & apta inesse pluribus: ergo natura fit verè vniuersalis per operationem intellectus. Minor duas habet partes.

Natura per intellectum fit vna.
Primo enim, quod natura fiat verè vna eo ipso quod concipiatur per unicum conceptum intellectus, solum eget explicatione. Naturæ v. g. humana est à parte rei diuisa in plures naturas participantibus idem nomen, & rationem omnino similem; Petrus enim suam habet propriam humanitatem, qua non est humanitas Pauli. Sed haec tamen humanitates conveniunt in eo, quod idem habeant nomen, & quod sint inter se similes secundum idem significatum huius nominis, *humanitas*. Itaque à parte rei natura humana est plures nature nominis eiusdem & rationis: sed nichil dominus intellectus noster naturam humanam, qua à parte rei ita est diuisa in plures naturas, reddit indiuisam hoc ipso quod humanitatem Petri, Pauli & aliorum unico conceptu formaliter apprehendit, vel definit vna definitione propter similitudinem, quam in illis præsupponit, tanquam fundamentum. Quamvis diuisa à parte rei sint naturæ humanæ, tamen beneficio intellectus accipiunt indiusionem, quatenus sunt vnu conceptus obiectius terminans vnum conceptum formalem, ex quo

Ratio sic formatur. Quidquid à parte rei multiplex est, & terminat unicū conceptum formalem intellectus propter similitudinem, incipit esse vnum per intellectum: sed natura humana, qua à parte rei est multiplex in indiuisu, terminat vnum conceptum formalem intellectus propter similitudinem, quam habent inter se indiuisua; qua similitudo fundamentum est illius conceptus formalis vnu: ergo per intellectum incipit esse vna, quando concipiatur per vnum conceptum formalem intellectus.

Fit communicabilis pluribus.
Secundo, quod natura fiat etiam apta communicari pluribus per operationem intellectus, probatur, quia proprii effectus differentiæ indiuisualis est ita determinare naturam, ut illi repugneret multiplicatio: ergo sublata differentia indiuisuali per intellectum, tolletur tota repugnatio ad multiplicationem: si ergo à parte rei existeret aliqua natura sine vna huiusmodi differentia indiuisuante, sine dubio illa esset apta inesse pluribus: sed per intellectum natura concipiatur sine differentiis indiuisuantibus: ergo per operationem intellectus natura fit apta inesse pluribus, saltem in sensu diuiso, idest desinens esse vna.

Solutio primæ dubitatis.
Ad primam respondendo distinguendo maiorem: omnis potentia supponit suum obiectum fundamentaliter saltem, concedo; supponit formaliter, nego. Ante operationem ergo intellectus vniuersale in rebus existit fundamentaliter, non existit formaliter. Deinde verum est, quod omnis existentia realis est singularitas; existentia vero so-

A lùm obiectua non est singularitas, quia licet terminet actionem singularem, ut est terminus intrinsecus, non terminat tamen actionem singularem ut terminus extrinsecus. Denique conceptus formalis habet unitatem à conceptu obiectuo habente unitatem fundamentalē, id est talem conuenientiam, & similitudinem, ut propter eam possit fundare vnum conceptum formale, non habet unitatem à conceptu obiectuo habente unitatem formale.

Ad secundam concedo, naturam humanam conceptum per plures conceptus formales habere certis plures vniuersalitates, sed nego illam esse plura vniuersalia; sicut paries, qui à multis oculis per plures visiones videtur, non est multiplex paries visus: aer qui haberet plura lumina non esset multiplex lucidum. Ratio est, quia concreta ista non multiplicantur ad multiplicationem formarum, à quibus desumitur denominatio, sed ad multiplicationem subiectorum: ille v. g. qui plures haberet Episcopatus, non esset plures Episcopos, quamvis plures esset Episcopas. Debent ergo multiplicari subiecta ut multiplicetur concretum. Natura est quasi subiectum unitatis vniuersalis, co modo quo paries est subiectum visionis; non quidem subiectum in hæsionis, sed denominationis: unde licet natura plures habeat vniuersalitates, non est tamen plura vniuersalia.

Ad tertiam respondeo naturas illas eodem modo se habere intrinsecè & in se ipsis, quando uno conceptu concipiuntur, quo se habebant ante; sed non eodem modo se habent extrinsecè ad denominatiæ; nam quamvis illæ non accipiunt intrinsecam villam unitatem, neque mutantur in se ipsis, quatenus existunt realiter, quando uno conceptu concipiuntur, mutantur tamen extrinsecè, ac obiectiuæ, accipiuntque à cognitione denominationem quam non habebant prius.

Ad tertiam respondeo posse duobus modis apprehendi res ut sunt. Primo apprehendendo omnina attributa, qua sunt in illis; si apprehendatur v. g. Petrus ut est homo, & ut est talis homo. Secundo ita ut apprehendatur secundum aliquod attributum, quod verè illis conueniat. Maior argumenti, si primo modo intelligatur, falsum est intellectum errare quoties non intelligit res ut sunt, apprehendo in illis totum id quod habent; quamvis enim non apprehendam in Petro hanc humanitatem, sed solum humanitatem, non propteræ ero, iuxta vulgatum illud axiom, quod Abstrahentium non est mendacium; sed concipio rem inadæquatè: sicut visus non erat videndo pomum ut coloratum, non videndo ut odoriferum. Si autem posteriori modo intelligatur hæc maior, concedi debet, quia intellectus in Petro & Ioanne potest apprehendere solum attributum hominis, non attingendo attributum indiuisuationis, ratione cuius Petrus & Paulus sunt plures. Tunc ergo intellectus non apprehendat naturam humanam ut plures, licet sit à parte rei multiplex, quamvis etiam tunc non apprehendat naturam humanam ut vnam reduplicatiæ; tamen hoc ipso quod eam non apprehendit ut multiplicem, natura illa quatenus concepta unico conceptu, sortitur unitatem obiectuum per denominationem extrinsecam, ut modò clarius exponetur.

Quæst. III. Sect. IV. de Vniuersali. 655

§. II.

*Vtrum operatio intellectus, quā fit vniuersale,
sit abstractio naturae à singularibus.*

Abstractio
quid sit.

Abstrahere, ut sāpe dixi, est cogitare vnum non cogitato alio, quod est realiter illi coniunctum, & cum eo identificatum: v.g. si cogitem naturam humanam, qua realiter non est separata ab hæcitate Pauli, Ioannis, Iacobi, non cogitando illas hæcitates formaliter, dicit abstrahere. Quærit ergo vtrum operatio illa intellectus, quā natura fit indiuisa, & tamen communicabilis, sit actio illa, quā intellectus cognoscit naturam, non intellectu vllā singularitate, cum qua tamen realiter vnum est.

Prima dubit. Ratio verò dubitandi multiplex omnino & difficilis est; prīmō enim argumentor. Natura abstracta à Petro semper est natura illa, qua realiter est in Petro, alioqui non posset prædicari de Petro: sed natura, qua est in Petro, est singularis, neque potest esse in multis, aut de illis prædicari: ergo natura abstracta non est vniuersalis, sed est verè singularis. Deinde natura abstracta est realiter natura omnium hominum; potest enim de omnibus hominibus prædicari: sed quod est realiter natura hominum, non potest prædicari de Petro, nisi velis Petrum esse omnes homines: ergo natura abstracta non potest prædicari de Petro, neque de Paulo, sive non est vniuersalis. Denique id quod potest attribui Petro, est natura solius Petri: natura abstracta per se potest attribui Petro: ergo est natura solius Petri. Probatur maior. Id quod est realiter natura Pauli, non potest realiter attribui Petro: ergo id quod potest attribui Petro, est natura solius Petri. Confirmatur. Illud solū potest attribui Petro, quod est in Petro: natura solius Petri est in Petro: ergo natura solius Petri potest attribui Petro: ergo id quod potest prædicari de Petro, est natura solius Petri.

Secunda dubit. Secundū, si natura humana abstracta est vna, & potest prædicari de Petro, Paulo, Iacobo, sequitur quod vna & eadem natura potest prædicari de Petro, Paulo, Iacobo: consequens absurdum est, si enim vna & eadem natura potest de illis prædicari, sequitur quod in illis vna est & eadem natura, sive Petrus, Paulus, & Iacobus sunt unus homo. Deinde natura abstracta à Petro semper manet simili natura Pauli: ergo semper manet multiplex. Denique si id quod potentia est natura Petri, est etiam potentia natura Pauli, sequitur quod Petrus & Paulus sunt potentia unus homo.

Tertia dubit. Tertiò implicat idem realiter intrinsecè prædicari de Petro & Paulo, & tamen Petrum & Paulum non conuenire realiter identice in illo: ergo si omnino eadem natura prædicatur de Petro & Paulo, sequitur quod eadem res identificatur cum Petro & Paulo, sive illi identificantur inter se: ergo non totum quod corresponebat in illa natura abstracta potest prædicari de Petro, & Paulo simul.

**Necessitas
abstractionis.** Dico secundū operationem illam intellectus, per quam fit vniuersale, necessariò esse abstractionem naturae ab omnibus singularibus; id est, eam operationem, quā cogitat natura, non cogitatis vllis singularibus indiuisus. Cogitas v.g. naturam humanam, animal rationale, non cogitando Petrum, Paulum, &c. hoc est naturam esse vniuersalem. Ita omnino consent illi omnes, qui volunt vniuersale fieri per intellectum.

A Ratio est, quia vt natura fiat vniuersalis, vna Probatio videlicet & apta inesse pluribus, debet exi su singularitate; si enim manet singularis, non est vniuersalis: sed natura non potest exi sua singularitate, nisi per operationem intellectus, quā cogitet sine singularitate, id est per abstractionem: ergo vt fiat vniuersale, debet fieri abstractione naturae à singularibus. Deinde natura tunc fit vniuersalis, quando fit vna & communicabilis pluribus: sed natura fit vna & communicabilis pluribus per abstractionem à singularibus, quia per eam exiit sua pluralitate, & sua incommunicabilitate; sola enim singularitas naturam multiplicat, & reddit incommunicabilem: ergo per abstractionem natura fit vniuersalis.

B Ad primam respondeo concedendo nunc illam maiorem, de qua tamen postea video: natura abstracta à Petro est semper realiter illa eadem natura, qua realiter est in Petro; fateor enim nunc esse illam, saltem inadæquatè. Distinguo autem illam minorem: natura qua realiter est in Petro, est singularis, adæquatè spectata, prot est in Petro, concedo; spectata inadæquatè, prot abstracta est à Petro, nego: quando enim abstracta est à Petro, non est amplius singularis, nec solius Petri propria; sed est communis omnibus.

C Deinde distinguitur illa major: natura omnium hominum non potest attribui Petro, manens natura omnium hominum, seu in sensu composito, concedo; desinens esse natura omnium hominum, seu in sensu diuiso, nego. Naturae enim quandiu est abstracta, est natura omnium hominum; sed cùm Petro attribuitur, definit esse natura omnium hominum, sed fit propria Petri. Destruitur enim vniuersale per actualē prædicacionem, vt docebo sequenti.

Denique negatur altera illa maior: Illud quod potest attribui Petro, est natura solius Petri. Ad probationem distinguo eodem modo ac supra, id quod est realiter natura Petri vel Ioannis in sensu composito, id est manens natura Petri vel Ioannis, non potest attribui Paulo, concedo; non potest in sensu diuiso, id est desinens esse natura Petri vel Ioannis, nego. Ad confirmationem conceditur totum illud argumentum: illud solū potest attribui Petro, quod est in Petro, &c. sed distinguo illam ultimam consequentiam: ergo illud quod est in Petro, est natura solius Petri in sensu composito, quando de illo prædicatur, concedo; in sensu indiuiso, seu quando natura est abstracta, & nondum prædicatur, nego. Naturae verè abstracta non actu prædicatur, sed potest prædicari, & in eo statu est natura Petri & Ioannis, atque adeò vniuersalis.

Ad secundam semper eadem recurrit distinctio. Si natura abstracta est vna, & potest prædicari de Petro, Paulo, Iacobo, in sensu composito, seu manens vna, sequitur quod vna natura potest de illis prædicari, concedo: si potest in sensu diuiso, seu desinens esse vna, & incipiens esse multiplex, nego: natura quandiu est abstracta, est vna, & tribui potest omnibus indiuisus; sed statim ac tribuitur, definit esse abstracta, & fit multiplex.

Deinde nego naturam abstractam à Petro manere semper uniuersam natura Pauli; natura enim abstracta à Petro non est in statu abstractionis, natura est ipsius etiam Pauli, & omnium hominum. Neque dicas: ergo Petrus & Paulus habent naturam, & sunt unus homo; hoc enim distinguo: Vnam habent naturam in statu abstractionis, concedo; in statu contraria

Solutio pri-
ma dubit.

Natura om-
nium homi-
num non
potest attri-
bui Petro.

Solutio se-
cunda du-
bitat.

656 Philosophiæ Peripat.Lib.IV.Disp.III.

Aionis, nego. Vnde non sequitur, quod sint vnuſ homo; natura enim in illis non reperitur in statu abstractionis, sed in statu contractionis. Dices iterum: Implicat ut aliquid simul sit natura Petri, & Ioannis. Iterum distinguo: implicat ut aliquid in statu abstractionis simul sit natura Petri & Ioannis, nego; implicat ut aliquid in statu contractionis simul sit natura Petri & Ioannis, concedo. Si vrgeas rursus: Id quod est natura Petri, non est natura Pauli, distinguo pariter; id quod est natura Petri sumptum in statu contractionis, non non est natura Pauli, concedo; sumptum in statu abstractionis mentalis, nego. Ratio est, quia id quod in statu abstractionis mentalis est natura Petri, non est nisi potentia natura Petri, non autem actu; quia scilicet est indifferens ut tribuat Petro & Paulo.

Eadem natura non est actu natura Petri & Pauli.

Solutio tertii dubitatis.

Denique distinguo hanc consequentiam: si id quod est potentia natura Petri, esset potentia natura Pauli, Petrus & Paulus essent vnuſ homo; si id quod est potentia natura Petri, esset potentia natura Pauli in sensu composito, seu manens natura Petri, Petrus & Paulus essent vnuſ homo, concedo; si in sensu diuī, id est non manens, sed desinens esse natura Petri, nego. Quā distinctione tota hæc doctrina de se obscurissima explicatur satis clare.

Ad tertiam piget idem saepius repetere; implicat enim ut vnum & idem manens vnum & idem intrinsecè prædicetur de Petro & Paulo; sed prædicari potest desinens esse vnum & idem.

§. III.

Qualis sit abstractio illa, quā fit vniuersale; verum videlicet sit formalis, an obiectiva.

Verūm posito quod abstractio sit operatio, per quam natura fit vna & communis pluribus, grauem mouent controuersiam noui Nominales, & contendunt eam abstractionem esse nullo modo posse obiectivam; omnes enim huiusmodi præcisiones execrantur, vt ostendebam initio secundæ dubitationis, ex qua sanè constat, totam eorum doctrinam vanam omnino esse, versarique in sola nominum æquiuocatione; quam si discusseris, evanesceret illico quidquid ipsi vanityferunt, vt constare facile potest ex ibi disputatis, & ex dictis in tractatu de Deo. Nunc ergo iis omisssis, quæ ibi artuli, ea solū attingo, quæ ad vniuersale spectare possunt, per quod potissimum illi contendunt damnari præcisiones obiectivas.

Ratio ergo dubitandi sit primò, quia præcisio, per quam fit vniuersale, non est obiectiva, sed formalis tantum, si actus intellectus, per quem homo constituitur actu indiuisus, attingat immediatè Petrum & Paulum; sed actus ille, per quem homo constituitur indiuisus, attingit immediate Petrum & Paulum: ergo ille actus est præcisio formalis, non obiectiva. Minorem probat Hertadius multipliciter. Primo sic. Per actum vniuersalem necessariè deberat attingi fundamentum vniuersalitatis: illud fundamentum sunt Petrus & Paulus, quatenus sunt similes: ergo per actum vniuersalem attinguntur Petrus & Paulus, propterea sunt similes. Secundo probat: Divisio & indiuisio rei versatur immediate circa rem eandem; sed divisio hominis versatur immediate circa Petrum & Paulum: ergo indiuisio, siue vnitas vniuersalis versatur immediate circa Petrum & Paulum. Tertiò probat: Omne indiuisum diuisibile

A nihil est præter partes, & earum indiusionem; totum enim indiuisum nihil est præter partes, & earum indiusionem: sed vniuersale est totum aliud quod diuisibile: ergo vniuersale nihil est præter partes, & earum vniōnem. Illæ partes sunt immediate Petrus & Paulus: ergo vniuersale nihil est præter Petrum & Paulum. Quartò probat: Quoties homo diuiditur in Petrum & Paulum, eo fit præcisè quod Petrus & Paulus clare cognoscuntur: ergo quando manent indiuisi, eo præcisè manent, quia immediatè attinguntur per actum confusum; actus enim clarus & confusus tribuant suis obiectis immediatis oppositas denominations. Quintò denique probat: Sicut actus definit, cum v.g. dicitur *homo*, attingit immediatè, sed confusè partes definitionis, animal v.g. & rationale, quas eadē attingit immediatè & clare ipsa definitia; similiter actus diuisi attingit confusè & immediatè partes diusionis, quas eadē clare attingit diuisio.

Secundò, omne quod est verè ac immediatè prædicabile de Petro & Paulo, est verè ac immediatè Petrus & Paulus, cum quibus nihil esse potest idem præter ipsos: sed immediatum obiectum actus vniuersalis, v.g. *homo*, est immediatè prædicabile de Petro & Paulo: ergo immediatum obiectum actus vniuersalis est Petrus & Paulus. Deinde obiectum actus vniuersalis non est adequate prædicabile de solo Petro: neque adequate de solo Paulo: ergo obiectum illud adequate ac immediatum constat pluribus partibus; quarum una de Petro prædicatur, altera de Paulo: ergo immediatum obiectum actus vniuersalis est Petrus & Paulus. Probo antecedens: nihil esse potest idem realiter cum Petro, quod sit realiter idem cum Paulo: ergo nihil prædicari potest realiter de Petro, quod sit realiter & adequate prædicari possit de Paulo. Similiter illa, quæ identificantur cum tertio, identificantur inter se: homo & brutum identificantur cum ratione animalis, quæ de illis potest prædicari: ergo identificantur inter se. Denique quod constitutus ex multis realiter diversis, non potest identificari cum quolibet eorum: vniuersale constitutus ex multis diversis: ergo non potest identificari cum quolibet eorum.

Tertiò illud quod non est tale nisi per denominationem à cognitione, non responderet cognitioni ex parte solius obiecti specificatiū sumptū, sed tantum ex parte obiecti sumptū reduplicatiū: atqui totum quod responderet actui, quo sit vniuersale, est vnum per denominationem à cognitione intellectus: ergo nulla ratio vna responderet illi cognitioni ex parte solius obiecti specificatiū sumptū; sed sola singulare confusa cognita prout sunt similia. Probatur maior. Illud quod ex parte solius obiecti responderet cognitioni, non includit cognitionem, neque ab illa dependet: sed quod est tale per cognitionem, includit cognitionem, & ab illa dependet: ergo illud quod est tale per cognitionem, non responderet cognitioni ex parte solius obiecti. Confirmatur primo. Quando homo est cognitus, illud quod ex parte obiecti responderet cognitioni est solus homo, non autem homo reduplicatiū vt cognitus, alioquin cognitioni correspondere sibi ipso: ergo id quod ex parte obiecti responderet cognitioni, non est tale per cognitionem. Confirmatur secundò. Unitas vniuersalis, quæ penderet à cognitione intellectus, non penderet ab ea tanquam à causa efficiente, quia cognitionis nihil efficit in obiecto cognito; sed

Quæst. III. Sect. IV. de Vniuersali.

657

pendet à cognitione tanquam à causa formalis: ergo illa vnitatis non se tenet formaliter ex parte obiecti, sed est vnitatis tantum cognitionis, non autem vnitatis alicuius obiecti. Probo consequentiam. Cognitio non se tenet ex parte obiecti: sed ratio formalis illius vnitatis est cognitio: ergo ratio formalis illius vnitatis, sive illa vnitatis, non se tenet ex parte obiecti.

Quarta dif-

ficultas.

Quarò in vniuersali sunt duo, materiale & formale: vt vniuersale dicatur vnum aptum prædicari de pluribus, oportet vt prædicetur de illis pluribus tum secundum materiale, tum secundum formale: consequens absurdum est, quia sic natura & cognitio prædicarentur de Petro: ergo id quod est vniuersale, non se tenet ex parte solius obiecti. Similiter si vniuersal, vt est genus, habet sub se inferiora, necesse est vt ratio generis vniuersalis conueniat inferioribus, sive illa sint vniuersalia; quia ratio superior debet conuenire inferioribus, de quibus prædicatur, & sic procelsus erit infinitus; quia sub illis erunt inferiora vniuersalia, & iterum sub aliis in infinitum.

Dico tertio, operationem illam, quā natura fit vna & apta inesse pluribus, esse abstractionem obiectuum, per quam cognoscitur vna ratio communis pluribus, non cognitio formaliter singulatis: non est autem abstractio formalis, per quam cognoscantur formaliter confusè omnia singularia. Hæc est receptissima omnium, tutt antiquiorum, tum recentiorum sententia, præter veteres Nominales, & paucos alios, qui hoc aeuo doctrinam eorum inuehere voluerunt in scholas: merito autem Suarez, vt alias monui, lib. 8. de Trinit. damnat eos.

Quid autem intelligent illi nomine præcisionis formalis, aut obiectiva, non repero, quia satis dixisse videor initio disputationis secunda.

Prima pro-

batio.

Rationes eadem illæ sunt primò quibus probabam eo loco, quod intellectus habet vim cogitandi vnam formalitatem alicuius obiecti, non cogitata formaliter, sed identicē tantum alia formalitate obiecti eiusdem, licet realiter omnino identificata: dico enim v. g. quod homo est similis bruto, quatenus est sensitius; & dissimilis, quatenus est intellectius; cum enim sit huiusmodi propositio, cogitatus sensituum hominis, non cogitato formaliter intellectio: & cum cogitatur intellectuum, non cogitatur formaliter sensituum, alioquin homo esset bruto similis, prot est intellectius; & esset dissimilis, quatenus est sensitius. Vide alia, quæ ibi attuli, ex quibus argumentor.

Si potest intellectus cogitare naturam Petri non cogitata formaliter eius singularitatem, actio intellectus, quā sit natura vniuersalis, non est præcisio solū formalis, qua cogitentur formaliter & immediatè singularia in seipso, sed est præcisio obiectiva, quā cogitetur vna formalitas, non cogitata formaliter altera ipsi identificata: sed intellectus, vt probauit, habet eam vim distinguendi per rationem res identificatas realiter: ergo actio intellectus quā sit vniuersale, non est præcisio formalis, sed obiectiva.

Secunda pro-

batio.

Secundò probatur iisdem rationibus, quibus sect. 2. huius questionis demonstrabam dari vniuersalia in essendo, id est naturas verè vniuersales; non autem vniuersalia solū in significando, id est non solas voces, quæ significant plura. Si autem cognitioni facienti vniuersale nulla responderet ratio vna obiectivæ, nulla daretur natura vna, & apta esse in pluribus, id est nullum vniuersale in

A effendo: ergo cognitioni facienti vniuersale respondere debet ratio aliqua vna, non autem sola singularia. Probatur minor, quia in vniuersali nihil repertiri potest præter cognitionem & obiectum cognitionis: cognitionis non est vniuersalis, obiectum cognitionis non est vnum aptum inesse pluribus: sed sola singularia cognoscuntur: ergo nullum datur vniuersale in essendo.

Tertia probatio sit facilis & clara responsio ad Tertia pro- rationes quas multiplicant aduersarij, vt præci- batio.

conantes istas obiectivas sepeliant, sed irrito semper conatu, vt patet ex alijs dictis, & patet clarius ex dicendis.

B Ad secundam enim, cuius tota vis in eo est, quod actus intellectus, quo sit vniuersale, debet immediatè attingere singularia; respondeo singularia posse immediatè attingi, vel vt sunt singularia, id est secundum hæcceitates; vel secundum rationem naturæ obiectivæ vnam. Actus ille intellectus, per quem homo constitutus individuus, non attingit immediatè individua secundum hæcceitates, sed secundum solam rationem naturæ, quæ à parte rei est multiplex: sed vna est obiectivæ, id est ille actus est abstractio verè obiectiva, non formalis tantum. Eademque distinctio sufficit ad soluandas quinque probationes illius maioris, vnde piger eam roties reperere: v. g. illud per actum vniuersalem constitutur individuum secundum hæcceitates, quod est à parte rei diuisum, nego; constitutur individuum secundum naturam vnam, concedo. Similiter attingitur fundamentum vniuersalitatis secundum rationem naturæ, non secundum hæcceitates. Diuisio & individuo rei versantur circa idem sub eadem formalitate, nego; sub diversa formalitate, concedo. Nam individuo circa solam versatur naturam, diuisio circa naturam & hæcceitates. Omne individuum diuisibile nihil est præter partes adæquatè sumptas secundum omnes formalitates, nego; præter partes sumpras inadæquatè secundum aliquam formalitatem, concedo; ideo vniuersale nihil est præter individua sumpta secundum rationem naturæ. Quando dicitur, quod totum diuisum continet illud totum quod dicunt membra diuidentia, verum est de toto actuall, & physico, quod est ante operationem intellectus; non est verum de toto potentiali, quod est duntaxat per intellectum; nam ille vim haber præscindendi: vniuersale huiusmodi rotum est, non continens formaliter totum quod habent partes. Reliqua non persequiror in quibus eadem solutio danda est.

C D Ad secundam recurrat etiam eadem distinctio: quod est verè ac immediatè prædicabile de Petro secundus, & Paulo, est necessariò Petrus & Paulus realiter & à parte rei, concedo; formaliter & per intellectum, nego. Fator naturam communem, quæ terminat actum vniuersalem, est à parte rei Petrum & Paulum; sed formaliter tamen, quatenus cognita, non est Petrus & Paulus secundum hæcceitates. Idem erit si dicas, omne quod est verè prædicabile de Petro & Paulo, est Petrus & Paulus secundum naturam communem, non autem secundum hæcceitates. Deinde distingo illud antecedens. Obiectum actus vniuersalis non est adæquatè prædicabile de solo Petro, neque de solo Paulo, manens obiectum actus vniuersalis, & prædicabile de Paulo, sive, vt sæpe dixi, in sensu composito, concedo; desinens esse obiectum actus vniuersalis, & prædicabile de Paulo, sive in sensu diuiso, nego. Denique quod constitutur ex multis realiter diuersis, non potest identificari realiter

Solutio pri-
me dubit.

Quomodo

atingantur

singularia.

cum

658 Philosoph. Peripat. Lib. IV. Disp. III.

Solutio
tertiae.

cum quolibet eorum, manens constitutum ex multis realiter diversis; sed potest identificari desinens esse constitutum ex multis realiter diversis: huiusmodi esse vniuersale sapientius dictum est.

Ad tertiam ut respondeatur, tollenda est magna aquinoatio. Aduerto enim, eos qui dicunt heri vniuersale per precisionem obiectuum, non dicere quod illi cognitione respondeat aliquid ex parte obiecti, quod in se à parte rei sit unum; nam quidquid respondet illi cognitioni, est in se à parte rei multiplex, & singulare, specificatiè sumptum. Dicunt igitur, quod illi cognitioni respondet aliquid, quod reduplicatiè sumptum, sive prout est obiectum, sit unum per denominationem extrinsecam à cognitione intellectus; & illud formaliter non sunt haecceitates Petri & Pauli; sed ipsa ratio naturae, quæ in se multiplex est; & dum ita cognoscitur, vna est extrinsecè, non autem intrinsecè. Vnde ad argumentum.

Respondo ad illam maiorem: illud quod non est tale nisi per denominationem à cognitione, non respondet cognitioni ex parte solius obiecti specificatiè sumptu, prout est res, concedo; ex parte solius obiecti prout est obiectum reduplicatiè, nego. Vnde nulla ratio in se, à parte rei vna responder cognitioni, quæ sit vniuersale; sed responder ex parte obiecti ratio, quæ vna est per denominationem ab operatione intellectus. Similiter quidquid responder ex parte solius obiecti ut res est specificatiè, non includit cognitionem; quod autem responder cognitioni ex parte obiecti ut obiectum est reduplicatiè, includit cognitionem connotando illam extrinsecè; sicut homo cognitus, quatenus est in se, non includit cognitionem, sed reduplicatiè ut cognitus reuerat illam includit, ut patet; debet enim connotare cognitionem. Ex quo patet solutio primæ confirmationis. Ad secundam autem concedo vnitatem vniuersalis pendere à cognitione tanquam à causa formalí extrinsecè denominante; sic enim illa vnitatis se tenet ex parte cognitionis ut formæ denominantis; ex parte autem obiecti, tanquam rei denominata; & est vnitatis cognitionis intrinsecè tanquam forma denominans; vnitatis autem obiecti extrinsecè tanquam rei denominata; semper enim dixi vnitatem vniuersalem esse denominationem extrinsecam à conceptu intellectus.

Ad quartam respondeo vniuersale esse aptum prædicari de multis secundum naturam substratum vniuersalitati, non secundum abstractionem, & formalitatem vniuersalis. Quod aquè valet in genere vniuersalis, sub quo sunt species participantes rationem vniuersalis; genus enim vniuersalis prædicatur de inferioribus secundum substratum rationi communis, & genericè ipsius vniuersalis.

SECTIO IV.

Verum ad vniuersale sufficiat abstractio sola sine vlla notitia comparativa.

Notitia
comparatiua quid sit.

Dixi ad vnitatem vniuersalem requiri abstractionem naturae à singularibus, sed præter eam contendunt plerique Philosophi, cognitionem etiam requiri, per quam eadem comparetur cum inferioribus, à quibus est abstracta, & de quibus pædicari potest. Comparationem appellant actionem intellectus, per quam natura abstracta concipitur habere inferiora, & ad illa referri, cum tamen de facto non referatur, quia relatio realis est inter duo, quæ realiter distinguuntur; natura vero,

A & inferiora eius non distinguuntur, id est ad illa non potest esse nisi relatio rationis, cuius cognitio est propriè notitia illa quam appellamus comparativum.

Controversia igitur est, vtrum huiusmodi comparatio naturae ad inferiora sit prolus necessaria, vtrum sit formaliter vniuersalis.

Ratio vero dubitandi primò est, quia totum esse vniuersalis est cognosci: sed totum esse vniuersalis est esse unum aptum inesse pluribus: ergo totum esse illius est cognosci unum aptum inesse pluribus: sed non potest cognosci unum aptum inesse pluribus, nisi per comparationem: ergo ut fiat vniuersale, necessaria est comparatio.

Secundò illud est essentiale aliqui, per quod illud definitur: sed vniuersale definitur per comparationem cum pluribus: ergo comparatio necessaria est ut fiat vniuersale. Imò quod est respectuum, includit comparationem: vniuersale est aliquid respectuum: ergo vniuersale includit essentiale comparationem. Denique quidquid conuenit naturae per intellectum, debet cognosci ab intellectu: sed per solam abstractionem sine comparatione non cognoscitur vnitatis & aptitudine cognosci non possunt in pluribus: ergo per solam abstractionem sine comparatione non conuenit naturae per intellectum vnitatis & aptitudine essendi in pluribus: ergo per solam abstractionem natura non sit vniuersalis, cum non fiat vna & apta inesse pluribus.

C Tertiò nulla res potest etiam directè cognosci sine suae essentiâ: sed vnitatis & aptitudine cognosci vniuersalis: ergo sine vnitate & aptitudine cognosci non potest vniuersale. Denique illud est distinctum vniuersalis, quod est illius distinctionem: sed sola comparatio, non autem abstractione, distinguit illud vniuersalium; genus enim, species, differentia, proprium, & accidentia non distinguuntur nisi per ordinem ad diuersa inferiora; genus v.g. quod predicabile sit de pluribus specie differentibus species de numero differentibus. Imò risibilitas abstracta potest esse species, si comparetur cum hac numero risibilitate; & erit proprium, si comparetur cum Petro & Paulo: ergo videtur clarum, quod comparatio requiritur ad vniuersalitatem.

D Ioco quartò, comparationem naturae cum inferioribus omnino requiri, ut reflexè cognoscatur vniuersale iam factum, sive ut cognoscatur aliquid esse vniuersale: non requiri autem vlo modo comparationem, sed abstractionem sufficere ut fiat vniuersale.

E Prima pars probatione non egerit, sed explicatio. Potest videlicet dupliciter cognosci vniuersale: primo directè, secundò reflexè. Cognoscere directè vniuersale est cognoscere id quod est unum aptum inesse pluribus, non cognoscendo tam illud unum aptum inesse pluribus. Cognoscere reflexè vniuersale est cognoscere aliquid esse unum aptum inesse pluribus, seu cognoscere aliquid habere vnitatem & aptitudinem ut sit in pluribus: quod est cognoscere vniuersale quatenus est vniuersale. Non est igitur difficile colligere, quare comparatio requiri ad cognoscendum reflexè vniuersale; quia cognoscere explicitè vnitatem naturae cum aptitudine ut sit in pluribus, est comparare naturam ad inferiora: hoc est cognoscere reflexè vniuersale: ergo non potest cognosci reflexè vniuersale, quin fiat comparatio, quæ non est aliud quam cognoscere naturam cum ordine ad plura.

Secunda pars aduersarios plures habet ex Schola S. Thomæ & Scoti: tenent eam Sotus q. 3, Suarez disp. 6. s. q. 6. Hurtadus, Auera, Arriaga, Tolentus, Conimbricenses.

Ratio

Prima ratio. Ratio autem primò est, quia tunc natura sit vniuersalis, quando sit vna & apta inesse pluribus: per solam abstractionem, seclusa comparatione, natura sit vna & apta inesse pluribus; quod probatur. Illa natura est vna & apta inesse multis, quæ se haberet eodem modo obiectiū, ac se haberet realiter vniuersale illud Platonicum si existeret, natura videlicet existens à singularibus aulaſa; & tamen vna & apta inesse in illis singularibus, ac illa omnia veluti ſigillare: natura abſtracta obiectiū ſe haberet eodem modo, quo ſe haberet vniuersale illud Platonicum ſi existeret: ergo natura abſtracta eſt verè vna & apta inesse multis. Probatur minor, nam maior nullā eger probatione. Sicut idea illa eſſet realiter à singularibus aulaſa, ſed apta tamen ut exiſteret in illis; ita hæc natura per intellectum aulaſa eſſet à singularibus, & proximè apta ut illis per intellectum attribueretur: ergo illa natura ſic abſtracta per intellectum eodem modo ſe haberet obiectiū, quo ſe haberet realiter vniuersale Platonicum, ſi realiter exiſteret.

Eiusdem praecluditur. Respondere potest, ideam illam Platonicam, ſi realiter exiſteret, habituram existentiam absolutam, cuius totum eſſe non eſſet cognosci: naturam verò abſtractam à singularibus per intellectum, neceſſariò dicere respectum ad multa, quia totum eſſe illius eſſe eſſet vnam aptam inesse pluribus.

Sed contrà, manet enim ſemper primum argumentum. Illa natura per intellectum eſt vna & apta inesse multis, quæ ſe haberet eodem modo obiectiū, quo ſe haberet idea illa Platonica, ſi realiter exiſteret; quomodo enim illa natura non eſſet eodem modo vna & apta per intellectum, que habet per intellectum omnia illa eadem, quæ haberet realiter, ſi exiſteret à parte rei. Illa natura per abstractionem huiusmodi eſſet; que duæ p̄misiæ videtur negari nullo modo, poſſe: ergo ſequitur ex illis certa conſluſio, quod natura per abstractionem ſiat vniuersalis. Quid autem idea Platonica, ſi eſſet à parte rei, eſſet etiam rēſpectiua, paret; quia illa idea eſſet apta inesse pluribus singularibus: ergo haberet rēſpectum ad illa eque à natura, que abſtracti eſſet per intellectum. Cū verò additur totum eſſe vniuersalis per intellectum eſſe cognosci, concludit, naturam non poſſe fieri vniuersalem, niſi abſtractio interueniat, per quam cognoscatur natura ſine singularibus; ſed non responder argumento, quod neceſſariò concludit naturam abſtractam eſſe reuerā vniuersalem.

Secundò illa natura eſt actu & poſitiū vniuersalis, que actu & poſitiū vna eſt apta inesse multis; natura per abstractionem ſine comparatione huiusmodi eſſet; quod probatur. Prīmò quidem de vnitate poſitiua; dicunt enim aduersarij, naturam abſtractam eſſet vnam negatiū. Illud eſt poſitiū vnum, de quo affirmati poſteſt indiuiſio, & negari diuiſio in plura; nam eſſe vnum negatiū, eſt ne poſſe dici diuiſum, nec indiuiſum; ſed de natura abſtracta poſteſt affirmati indiuiſio, & negari diuiſio in plura: ergo natura abſtracta eſt poſitiū vna. Probatur minor, De illo poſteſt affirmati indiuiſio, & negari diuiſio in plura, de quo poſſunt negari cauſe multitudinis, nimis hæc cœtares: ſed de natura abſtracta ab hæc cœtaribus negari poſſunt hæc cœtares: ergo de natura abſtracta affirmati poſteſt indiuiſio & diuiſio negari. Deinde tunc conceptus obiectiū eſt vnuſ poſitiū per denominationem extrinſecam, quando terminat vnuſ conceptum formalem; ſed natura abſtracta terminat actu conceptum formalem vnuſ; ergo eſt vna extrinſec, & denominatiū. Iam verò, quod natura

A abſtracta poſitiū ſit apta inesse pluribus, probo. Illud eſt poſitiū aptum ut ſit in pluribus, quod abſque alio ſuperaddito poſteſt poſitiū affirmari de pluribus: natura abſtracta poſitiū affirmari poſteſt de pluribus: ergo eſt poſitiū apta ut ſit in pluribus.

Tertiò probo vniuersale deſtrui per omnem Tertia ratio. comparationem, atque adeò non fieri per illam. Per illud deſtruitur vniuersalitas, per quod deſtruitur abſtractio natura à singularibus: per comparatio- nē deſtruitur abſtractio, ut patet, quia illud deſtruit abſtractionem ab individuis, quod concipit natu- ram in individuis: comparatio quaelibet concipit naturam in individuis; non enim concipi poſſunt etiam per primam apprehensionem individua, propter inferiora talis naturæ, niſi concipiatur natura in individuis: ergo comparatio deſtruit abſtractionem. Imò manifestum videtur, quod deſtruit vni- tam, atque adeò vniuersalitatem, quia multiplici- citas deſtruit vnitatem; ſed non poſſunt concipi plura inferiora ſine multiplicitate: ergo per com- parationem deſtruit vnitatis.

Ad primam respondeo illo argumento & aliis Solutio pri- omibus probari tantum comparationem naturæ me dubit.

ad inferiora eſſe neceſſariam, ut cognoscatur reflexè naturam eſſe vniuersalem; non probari, quod non sufficiat abſtractio, ut ſiat vniuersalis. Ad argumen- tum ergo diſtinguitur maior: eſſe vniuersalis eſt cognosci directe ac specificatiū id quod eſt vnum aptum inesse multis, concedo; cognosci reflexe ac specificatiū illud eſſe vnum aptum inesse multis, nego. Poſteſt autem ſine comparatione cognosci directe vnum aptum inesse multis; non poſteſt cognosci reflexe, ac reduplicatiū propter eſt vnum aptum inesse multis.

Ad secundam respondeo quædam essentialia eſſe Solutio fe- posse rebus ut ſint, quædam verò essentialia ut à cunctis du- nobis intelligentur, & explicitentur. Comparatio cum bitat,

pluribus non eſt essentialis vniuersali ut ſit vni-

uersale, ſed tantum ut à nobis explicetur & intelligatur eſſe vniuersale. Distinguuntur ergo maior. Ni- hil fieri poſteſt ſine eo quod eſt ipſi essentialē ut exiſtat, concedo; ſine eo quod eſt ipſi essentialē ut explicetur à nobis iam factum, nego. Comparatio autem non eſt essentialis vniuersali ut exiſtat, ſed

tantum ut explicetur iam factum. Illud, ſine quo

vniuersale definiti non poſteſt, eſt essentialē illi ut

cognoscatur & explicitetur iam factum; non eſt

essentialē illi ut exiſtat. Sunt enim aliqua entia re-

lativa ſecundum dici, que non poſſunt definiri, &

explicari ſine ordine ad aliud, & tamen ſunt omni- nō abſoluta. Vniuersalitas eo modo eſt rēſpectiua,

neque poſteſt explicari niſi per comparationem ad

inferiora; ſine qua tamen comparatione poſteſt exiſtere, & cognosci directe, non autem reflexe. Deinde

maior illa manifeſtē falsa eſt. Quidquid conuenit

naturae per intellectum, debet cognosci ab intel- lectu. Nam eſſe cognitum, conuenit pateti per intel- lectum, id eſt per denominationem extrinſecam

ab intellectu; quod tamen non eſt neceſſe co-

gnosci ab intellectu.

E Ad tertiam respondeo, nunquam vniuersale co-

gnosci directe, quin cognoscatur directe vnitatis &

aptitudi, id eſt quin cognoscatur id quod haberet

vunitatem & aptitudinem; ſed non eſſe tamen neceſſe ut in actu signato & reflexe cognoscatur vni-

tatis & aptitudi, id eſt ut cognoscatur naturam ha-

berere vunitatem & aptitudinem. Sicut poſsum cognos-

cere hominem, quin cognoscam illum eſſe animal

rationale; quamvis non poſſim illum cognoscere,

niſi cognoscam animal rationale, ſive id quod eſt

Solutio
tertiae du-
bitat.

animal

animal rationale. Deinde nego vniuersalia inuicem animalia per solam comparationem, quamvis explicari propriè nequeat à nobis eorum distinctione comparatione. Indò vniuersalia neque consti-tuuntur, neque distinguuntur per abstractionem, aut per comparationem, sed per diuersam aptitudinem essendi in inferioribus; quæ aptitudo fit quidem per abstractionem, sed non est abstractio vel comparatio.

SECTIO V.

De proprietatibus generalibus vniuersalium.

Explícata existentia & essentia vniuersalium, sequuntur duas proprietates, de quibus est controuersia. Prima est eorum realitas: secunda prædictabilitas. Quomodo autem vniuersale sit obiectum scientiae, fatis videtur dictum in disputatione de scientia. Quomodo sit ingenerabile & incorruptibile secundum naturam substratum vniuersalitatem, constat ex disputatis de conceptu entis.

S. I.

Verum vniuersale sit ens reale.

Materiale vniuersalis, id est natura, quæ denominatur vniuersalis, sine dubio est realis, cùm sit ipsam naturam individuorum; sed difficultas est, vtrum vniuersalitas actualis, quæ non conuenit naturæ nisi per intellectum, sit reale illius accidentis, an verè accidens dumtaxat situm; si enim sit reale accidens, natura vt vniuersalis formaliter erit ens realis; si autem sit accidens situm, natura formaliter vniuersalis erit ens rationis.

Prima dubit.

Ratio verè dubitandi primò est, quia illud est ens rationis, quod haberet tantum esse in intellectu: vniuersale habet tantum esse obiectum in intellectu: ergo vniuersale est ens rationis. Probatur minor. Illud haberet tantum esse obiectum in intellectu, quod non est nisi dum cognoscitur, seu eius totum esse est cognosci, & obiectum intellectu: sed vniuersale non est nisi dum cognoscitur, & totum eius esse est cognosci: ergo vniuersale habet tantum esse obiectum in intellectu.

Secunda.

Secundò vniuersale nec est, nec esse potest à parte rei: ergo est verum ens rationis, & habet tantum esse obiectum in intellectu.

Tertia.

Tertiò tunc sit ens rationis, quando res aliter concipiatur quā sit, & quā sit possit, affingendo illi aliiquid quod non habet: sed quando natura sit vniuersalis, necessariò concipiatur aliter quā sit, vel sit possit, affingendo ei aliiquid: ergo sit ens rationis. Probatur minor. Quando sit vniuersale, natura concipiatur vna & apta vt sit in pluribus, cùm tamen à parte rei nec sit, nec sit possit vna & apta inesse pluribus: ergo cùm sit vniuersale, concipiatur res aliter quā sit, affingendo ei aliiquid. Confirmatur, quia natura nec est, nec sit possit sine singularitate: quando sit vniuersale, natura cogitat sine singularitate: ergo natura cogitat aliter quā sit, vel sit possit.

Conclusio affirmans.

Dico primò, vniuersale formaliter sumptum esse ens omnino reale, neque necessario modo esse, vt in eo fabricando fiat ens rationis. Aduersantur cum S.Thom. & Caietan. Suarez, Vasquez, & plerique Recentiores.

Probatio.

Ratio tamen est, quia duobus modis potest aliquid esse ens reale alicuius naturæ. Primò ita vt sit intrinsecè in illa: secundò ita vt extrinsecè tan-

tum illam denominet, vt cùm natura dicitur cognita esse, vel abstracta, cognitione accidentis est realis illius naturæ, sed extrinsecum tantum. Similiter duobus modis aliquid esse potest per intellectum: primò per intellectum cogitandum aliquid, quod non est; vt cùm cogitare chimara: secundò per intellectum denominantem extrinsecè; vt hominem esse cognitum est per intellectum, id est pender ab intellectu, non quidem aliquid fingente sed extrinsecè tantum denominante hominem. Vnde

Argumentor. Vniuersale non est ens rationis, sed est verè reale, si operatio quā sit vniuersale, nihil fingat, quod reuerat non sit; sed extrinsecè tantum denominet naturam cognitam, & abstractam: sed operatio quā sit vniuersale, nihil fingit quod non sit à parte rei, sed extrinsecè tantum naturam denominat cognitam & abstractam. Non cogito naturam esse in singularibus à parte rei; sic enim aliquid fingerem; sed tantum cogito naturam non cogitatis singularibus, vbi nulla est fictio. Vnde dixit Philosophus, abituientum non esse mendacium, quia dum concepit vnum alio non concepto, nihil fingitur: ergo vniuersale non est ens rationis, sed ens verè reale.

Ad primam respondeo, negando quod vniuersale habeat tantum esse obiectum in intellectu; meditando quod probo, quia habere esse obiectum in intellectu, est cognosci ab intellectu: sed vniuersale reuerat est, quamvis non cognoscatur ab intellectu; natura enim humana verè abstracta est, etiam si non cognoscatur ab intellectu, quod illa sit abstracta; sicut homo est reuerat cognitus, quamvis nullus cognoscatur illum esse cognitum, licet ille non sit cognitus, si nullus intellectus cognoscatur hominem: eodem enim modo natura est verè vniuersalis, licet nullus intellectus cognoscatur vniuersale, sed tantum cognoscatur naturam, non cognitis singularibus: igitur vniuersale non necessariò habet esse obiectum in intellectu. Vnde ad probationem distinguuntur minor: sed vniuersale non est nisi dum cognoscitur natura sine singularibus, totum esse illius est cognoscere ipsum vniuersale, totum esse illius est cognosci vniuersale, nego. Verum enim est, quod natura cognoscitur dum abstrahitur & fit vniuersalis; falsum est quod necessariò cognoscatur ipsum vniuersale.

Instabis primò, vt aliquod ens rationis habeat tantum esse obiectum in intellectu, non est opus statim vt cognoscatur, quod illud sit ens rationis: ergo vt vniuersale habeat esse obiectum in intellectu, non est opus vt cognoscatur vniuersale.

Respondeo negando consequentiam, quia in vniuersali sunt duo, natura realis & vniuersalitas: vt vniuersale, quatenus vniuersale habeat esse obiectum in intellectu, non sufficit vt cognoscatur natura, sed cognosci etiam debet vniuersalitas, per quam denominatur vniuersale. Igitur, vt aliquid sit ens rationis, requiritur vt id quod denominatur ens rationis, cognoscatur ab intellectu, & in eo habeat tantum esse obiectum. At verè id quod denominatur vniuersale, scilicet natura, non habet tantum esse obiectum in intellectu.

Instabis secundò. Natura quæ denominatur vniuersalis, prout denominatur vniuersalis, habet tantum esse obiectum in intellectu: ergo quatenus denominatur vniuersalis est ens rationis.

Respondeo

Quæst. III. Sect. V. Proprietates vniuersal. 661

Respondeo negando primò antecedens, quia vt A natura, quatenus denominatur vniuersalis, haberet esse obiectivè in intellectu, deberet cognosci quantum est vniuersalis; non cognoscitur autem vt sic. Deinde falsa est etiam consequentia, quia vt aliquid sit ens rationis, non sufficit vt habeat tantum esse obiectivè in intellectu reduplicatiuè vt cognitum, sed specificatiuè sumptum debet habere tantum esse in ipso intellectu. Esto verum sit, quod natura vniuersalis, prout vniuersalis reduplicatiuè, habeat tantum esse obiectivè in intellectu; tamen hoc non sufficit ad ens rationis, alioqui quidquid concipitur, est ens rationis.

Solutio secundæ dabitur.

Ad secundam respondeo vniuersale reuerà esse à parte rei extinsecè & denominatiuè, quamvis non sit intrinsecè in rebus; quia vniuersalitas est solum denominatio extrinsecā ab operatione intellectus; & natura esse vniuersalem nihil aliud est, quam naturam esse abstractam. Cùm ergo dicunt vniuersale non esse nisi per intellectum, distingui debet; non est nisi per intellectum extrinsecè denominatum, concedo; non est nisi per intellectum cogitatem aliquid quod non est in re, nego.

Solutio tercie.

Ad secundam respondere sepius dictum est, quod non sufficit ad ens rationis concipere rem altera quam sit non cogitando totum quod est in re; sed requiri vt cogitetur aliquid quod non est in re. Distinguunt ergo hæc minor: sed quando fit vniuersale, cogitatur natura altera, quam fit, vel esse posse, non concipiendō totum quod habet natura, concedo; affingendo aliquid naturæ, quod non habeat extrinsecè ac denominatiuè, nego. Naturæ enim illa licet extrinsecè non sit vna & apta inesse pluribus, extrinsecè tamen & denominatiuè vna est, & apta, quia extrinsecè ac denominatiuè abstracta est. Similiter ad confirmationem distinguunt antecedens: natura nec est, nec esse potest extrinsecè in seipso sine singularitate, concedo; non potest esse denominatiuè ac extrinsecè sine singulatitate, nego.

Prima instantia.

Instabis primò: ergo chimæra erit ens realis, quia per denominationem extrinsecam ab intellectu est ens realis eo modo quo natura extrinsecè denominatur vna per intellectum.

Respondeo naturam esse vnam per denominationem tantum extrinsecam, cui nulla fictio est iuncta; chimæram verò realem non esse, quia existit per denominationem extrinsecam, cui iuncta est fictio, cui scilicet iungitur aliquid, quod non est in re. Propteræ realitas extrinsecæ, quæ chimæra tribuitur, ficta est. Vnitas autem extrinsecæ naturæ realis est.

Seconda instantia.

Instabis secundò: id quod est intrinsecè in seipso multiplex, non potest dici vnum nisi per fictionem: sed natura est intrinsecè in seipso multiplex: ergo natura non potest dici vna, nisi per fictionem.

Respondeo distinguendo maiorem: quod est intrinsecè in seipso multiplex, non potest dici vnum intrinsecè nisi per fictionem, concedo: non potest dici extrinsecè vnum, nego: natura vniuersalis non dicitur vna intrinsecè, sed extrinsecè, sicut paries extrinsecè denominatur vñus. Similiter si dixeris, vñitas & aptitudo non habent esse realiter in natura: ergo habent tantum esse obiectivè in intellectu, distingui debet antecedens: vñitas & aptitudo non habent esse realiter intrinsecè in natura, concedo; non habent esse realiter extrinsecè ac denominatiuè, nego.

R.P. de Rhodes curs. Philosoph.

S. II.

An, & quomodo vniuersale sit prædicabile.

Praedicabilitas vniuersalis est aptitudo naturæ vniuersalis, vt affirmetur de suis inferioribus; quia vniuersale actu prædictati nihil aliud est, quam illud affirmati de inferioribus; prædicari enim de altero est alteri tribui: vnde prædicatum in propositione dicitur illud quod alteri tribuitur; subiectum id cui aliquid tribuitur: ergo esse prædicabile, est posse alteri tribui, seu de altero affirmari. Vel etiam prædicari aliquid de aliquo, est aliquid reddi alteri à quo per mentem fuerat abstractum: nam antequam dicam, *Homo est animal*, necesse est vt animal abstractum ab homine, alioqui esset propositio identica: si ergo animal abstractum ab homine prædicem de homine, animal reddam homini; si autem animal ita maneat abstractum, neque reddatur homini, non erit quidem prædicatum, sed prædicabile.

Circa prædicabilitatem ergo vniuersalis duo possunt controverti: primò, utrum illa reuerà conueniat vniuersali, & utrum sit eius essentia, an verò eius proprietas: secundò utrum actualis prædicatio destruat ipsam vniuersalitatem.

Ratio verò dubitandi primò sit, quia videtur omnino quod vniuersale nunquam est proximè prædicabile; quia vt aliquid sit proximè prædicabile de aliquo, debet actu esse in illo: vniuersale non est actu in inferioribus: ergo non est de illis proximè prædicabile. Imò natura non habet à parte rei aptitudinem vt sit in multis: ergo natura non potest nisi falsò affirmari de multis.

Secundò, si vniuersale est prædicabile, videtur quod debet prædicari secundum vniuersalitatem, sine protv est vniuersale. Illud enim est prædicabile de multis vt sic, quod est aptum inesse multis vt sic: sed aggregatum ex natura & vniuersalitate aptum est inesse multis vt sic: ergo aggregatum ex natura & vniuersalitate vt sic est prædicabile de multis. Imò vniuersale, quæ vniuersale, est prædicabile: ergo prædicabilitas conuenit naturæ ratione vniuersalitatem. Deinde vniuersale prædicatur vt aliquid superius & communius: ergo prædicatur vt vniuersale; non enim est superius, si adæquatatur. Denique si vniuersale non prædicatur secundum vniuersalitatem, haec dux propositiones idem sonant, *Petrus est homo*, & *Petrus est hic homo*; nam in virtute prædicatum erit singulare.

Tertiò videtur, quod prædicabilitas non est proprietas vniuersalis, sed vera eius essentia: nam aptitudo essendi in multis per intellectum est essentia vniuersalis, non autem eius proprietatis sed aptitudo essendi in multis per intellectum est prædicabilitas: ergo prædicabilitas est essentia vniuersalis, non autem eius proprietatis. Maior evidens est, nam aptitudo essendi in multis non conuenit naturæ realiter & intrinsecè ergo conuenit illi tantum per intellectum.

Quarto sicut præmissæ determinant intellectum ad conclusionem, ita etiam abstractio reddit intellectum potentem ad prædicationem vniuersalis: sed præmissæ reddunt essentialiter intellectum potentem ad assensum conclusionis: ergo abstractio reddit essentialiter intellectum potentem ad prædicationem vniuersalis.

Dico secundò, sorte vniuersale necessariò directè esse prædicabile de multis quoad naturam vniuersalitatem bimēbris. Conclusio est prædicabile de multis quoad naturam vniuersalitatem substratam, non quoad ipsa vniuersalitatem.

Prima pars certa est apud omnes, quia quod est aptum, vel quod potest esse in multis, potest uenit vniuersali.

K K k posse

posse prædicari; natura vniuersalis potest esse in multis: ergo manifestum est, quod de illis etiam potest prædicari, quia prædicari sequitur esse. Dixi verò prædicari posse directè, quod non conuenit inferioribus ratione superiorum; nam cùm dicatur, *Animal est homo*, prædicatio est directè, ut patet ex Logica. Solum vniuersale prædicatur directè de inferiori, ut *Petrus est homo*.

Secundū solam natūram. Secunda partis sensus est, quod vniuersale non ita est prædicabile de inferioribus, quod ipsa vniuersalitas tribui possit inferioribus; sed quod materiae vniuersalis possit de illis affirmari, natura scilicet ipsa realis, quæ dicitur vniuersalis.

Ratio est, quia illud solum prædicari potest de multis, quod solum esse potest in multis: sed sola natura, non autem vniuersalitas, esse potest in multis: ergo sola natura est prædicabilis, non autem vniuersalitas. Deinde propositiones hæc falsæ sunt, *Petrus est species humana*; *Homo est genus*: ergo vniuersalitas non prædicatur de inferioribus, sed sola natura. Præterea prædicatum & subiectum ita debent adæquari, ut unum non pateat latius quam alterum, quia copula est, significat identitatem subiecti & prædicati: sed si vniuersale est prædicabile de inferioribus secundum vniuersalitatem, prædicatum patet latius quam subiectum; cùm enim dicatur *Petrus est homo*; sensus est, *Petrus est homo vniuersalis, sive omnis homo*.

Dico tertio, prædicabilitatem vniuersalis non esse illius essentiam, sed veram eius proprietatem. Contrarium censent Scotus q. 15. Hattadus, & pauci Recentiores.

Ratio autem est, quia illa non est rei alius essentia, quæ non est primus eius conceptus: sed posse per intellectum affirmari de inferioribus, non est primus conceptus vniuersalis: ergo illa non est eius essentia, sed proprietas. Probatur minor. Prius est vniuersale posse inesse multis realiter, quam posse affirmari per intellectum, quod sit realiter; idèo enim vere potest affirmari, quia est: ergo posse affirmari non est primus conceptus rei. Neque dicas aptitudinem essendi per intellectum esse prædicabilitatem; sic enim virgo. Prius est aliquid per se ipsum realiter posse inesse, quam posse affirmari realiter inesse: natura vniuersalis affirmatur inesse multis realiter, non affirmatur inesse multis per intellectum; quis enim dixit, *Petrus est homo per intellectum*: ergo prius est quod natura possit inesse realiter, quam quod possit intellectus affirmare quod illa insit.

Solutio primæ dubitatur. Ad primam respondeo distinguendo illam maiorem: ut aliquid sit proximè de aliquo prædicabile, debet actu in illo esse, ut sit proximè prædicabile secundum existentiam, concedo; ut sit proximè prædicabile secundum essentiam, nego. Tunc aliquid prædicatur secundum essentiam, quando copula est, significat solam indentitatem prædicati & subiecti, ut si dicam, *Petrus est homo*. Tunc prædicatur secundum existentiam, quando copula est, significat quod actu existit, ut cum dico, *Petrus est albus*. Denique satis dictum est, quod natura vniuersalis, licet intrinsecè non habeat à parte rei aptitudinem essendi in multis, habet tamen illam à parte rei extrinsecè.

Solutio secundæ dubitatur. Ad secundam respondeo aggregatum ex natura & vniuersalitate aptum esse ut sic inesse multis secundum naturam, non autem secundum vniuersalitatem, & eo etiam modo esse prædicabile de multis; idèo prædicabilitas conuenit vniuersali propter vniuersalitatem, quamvis non sit prædicabile secundum vniuersalitatem. Illæ propositiones, *Petrus est homo*, & *Petrus est hic homo*, sunt diuersæ,

A quamvis neutra significet Petrum esse hominem vniuersalem; sed quia quando dicitur, *Petrus est homo*, prædicatum sumitur in significatione confusa; quando dicitur, *est hic homo*, prædicatum sumitur in suppositione determinata, id est significat singularitatem determinatam, quam explicite non significat in altera. Denique distinguo illam propositionem: vniuersale prædicatur ut aliquid superius & communius, ita ut quando prædicatur, maneat superius & communius, nego; quia tunc potius adæquantur; prædicatur ut aliquid quod antequam prædicaretur, factum necessariò est communius & superius, concedo.

Ad tertiam respondeo, posse duobus modis explicari aptitudinem essendi in multis, quæ vniuersa, tertium propriæ est, primò ut sit aptitudo naturæ ut sit in multis per se ipsum: secundò ut sit aptitudo essendi in multis per affirmationem intellectus: neutra conuenit intrinsecè ipsi naturæ à parte rei, sed utraque tamen conuenit illi per denominationem ab intellectu abstractente; nam aptitudo essendi in multis per se ipsum conuenit abstracte, non autem naturæ per se ipsum existenti à parte rei; neque tamen confundi debet cum aptitudine essendi in multis per affirmationem. Vnde ad argumentum sic distinguuntur maior: aptitudo essendi in multis per intellectum est essentia vniuersalis; aptitudo essendi in multis per se ipsum, quæ conuenit naturæ per abstractionem, est essentia vniuersalis, concedo; aptitudo essendi per prædicacionem, quæ conuenit naturæ per abstractionem, est essentia vniuersalis, nego. Aptitudo autem essendi per se ipsum non est prædicabilitas, sed aptitudo essendi per affirmationem.

Ad quartam nego illam maiorem: sicut prædicta misse determinant intellectum ad conclusionem, sic abstractione reddit intellectum potenter ad prædicationem vniuersalis. Ratio dilatitatis est, quia præmissæ respiciunt primariò conclusionem ipsam formaliter; abstractione concomitantem & secundariò respicit prædicationem vniuersalis; primariò autem conuenientiam vniuersalis per se ipsum; ex quo sequitur ut possit conuenire per affirmationem intellectus.

§. III.

Vtrum actualis prædicatio destruat vniuersalitatem.

Dixi vniuersale adiunctam habere prædicabilitatem de suis inferioribus; nunc controvelliatur, vtrum ita sit prædicabile, ut definiri esse vniuersale, quando actu prædicatur de inferioribus, præsertim singularibus. Video enim hoc à multis negari, ab aliis verò affirmari.

Ratio dubitandi contra partem affirmativam primò est, quia dum vniuersale actu prædicatur de multis, manet semper una ratio indivisa obiectio, sive unus conceptus obiectus: ergo vniuersale seruat suam unitatem, etiam dom actu prædicatur. Secundò hæc prædicatio, *Omnis homo est rationalis*; *Omnis homo est animal*, est prædicatio vniuersalis: ergo vniuersale dum actu prædicatur, seruat semper suam vniuersalitatem.

Tertio illud non est prædicabile, quod destruitur, si prædicetur: vniuersale est prædicabile: ergo non destruitur si actu prædicetur.

Dico quartò, totam vniuersalitatem necessario destruere, quoties vniuersale prædicatur actu de singularibus, aut etiam de minus communibus. Ante quam probetur,

Obserua, prædicatur vniuersale posse attribui, vel subiecto singulari, ut *Petrus est homo*, vel subiecto plurimi

minus communi, ut omnis homo est animal; vel subiecto & quæ communi, ut omnis homo est animal rationale. Sensus conclusionis est, quod vniuersale omnino amittit vniuersalitatem quæ attrahitur subiecto singulari: si subiecto minus communi, habet illam ipsam vniuersalitatem, quam habet subiectum; ut animal si prædicetur de homine, non est genus, sed species. Cum autem prædicatur de subiecto & quæ communi, seruat vniuersalitatem.

Eius probatio.

Ratio ergo est, quia in omni prædicatione prædicatum & subiectum debent adæquari, adeò ut unum non paterat latius quam alterum: sed subiectum prædicationis singularis est singulare: ergo prædicatum illius prædicationis, cuius subiectum est singulare, non est vniuersale, sed singulare: ergo in omni prædicatione, quæ vniuersale prædicatur de singulari, necesse est destrui ipsam vniuersalitatem. Deinde si vniuersale maneret vniuersale dum prædicatur de singulari, quæsio dicitur, *Petrus est homo, sensus est, Petrus est homo vniuersalis;* atque adeò, *Petrus est omnia homo:* ergo vniuersale destruitur per actualem prædicationem. Unde commune illud axioma manavit, quod communitas vniuersalis non descendit ad inferiora. Præterea certum est, quod vniuersale, ut maneat vniuersale, debet esse abstractum à singularibus: sed actualis prædicationis tollit abstractionem, quia prædicare nihil aliud est quam reddere id quod erat abstractum ei à quo erat abstractum: ergo vniuersalitas tollitur per actualem prædicationem.

Solutio prima dubitata.

Ad primam respondeo negando manere rationem naturæ obiectiæ vnam, quando illa natura prius abstracta prædicatur de multis; cum enim prædicatur de pluribus, tribuitur illis pluribus, id est que non est amplius vnius conceptus obiectiuus. Imo non potest intellectus verè affirmare illam eandem naturam de Petro, quam affirmat de Paulo; sed necessariò affirmsat diuersam. Denique natura, quæ est vniuersalis, est natura omnium hominum: sed natura quæ affirmatur de Paulo, natura est filius Pauli, non autem omnium hominum: ergo non est vniuersalis. Neque dicas naturam, quæ affirmatur de Petro, esse obiectiæ naturam omnium hominum, non autem realiter. Contrà enim est, quia tunc natura non manet obiectiæ natura omnium hominum per abstractionem, quando tollitur abstractione: sed per prædicationem tollit abstractionem: ergo in actuali prædicatione natura non manet obiectiæ natura omnium hominum.

Solutio secunda.

Ad secundam pater ex dictis in explicatio[n]e conclusionis, quod vniuersale potest seruare vniuersalitatem, quando actu prædicatur de alio vniuersali & quæ late patente, ut si dicam, *Homo est animal rationale;* tunc enim prædicatum & subiectum adæquantur. Verum est quod prædicatum propositionis sumitur semper in suppositione confusa, quæ illa non conuertuntur: si autem conuertantur, verum non est.

Solutio tertiæ.

Ad tertiam nego illam maiorem. Illud non est prædicabile, quod destruitur si prædicetur; totum enim continuum bipalmarum est diuisibile in partes; quod tamen si diuidatur, destruitur: definit videlicet esse bipalmarum, si duo palmi sint diuisi. Vniuersale autem esse vniuersale non aliud est, quam illud esse tantum quoddam diuisibile in plura inferiora, in quibus singulis totum reperiatur.

Colliges ex his, quomodo vniuersale fieri possit non solum per primam, sed etiam per secundam & tertiam operationem; sit enim per secundam, si prædicatum & subiectum sint vniuersalia: sit per

R.P. de Rhodes curf. Philosoph.

A discussum, si propositiones sint vniuersales.

De vniuersalibus in particulari, quæ possent h[ic] desiderari, plenè tractata sunt in secunda disputatio logica, vbi egi de directione primæ mentis operationis.

QVÆSTIO IV.

De variis rerum distinctionibus.

Ad plenam vnitatis intelligentiam, de qua dicitur, cùm hactenus, requiritur necessariò notitia distinctionis, quæ opponitur vnitati; præsertim cùm rei cuiuslibet essentia, & vnitatis tunc rectè determinatur, cùm scitur distinctio rei à qualibet alia re; unde vulgo dicitur, quod idem est rei aliquius principium distinctionis, quod est eius constitutum. Sunt autem quatuor de rerum distinctionibus scita digna. Primo quid propriè sit, & quibus signis dignosci possit distinctionis realis, quæ dicitur distinctionis rei à re. Secundo, vtrum præter distinctionem rei à re debeat etiam admitti distinctione alia minor, quæ appellari solet modalis. Tertio, vtrum admittenda etiam sit alia distinctione ante operationem intellectus, quæ dicitur ex natura rei. Quartio, vtrum admittenda etiam sit distinctione rationis. De alia distinctione, quæ appellant virtuale, satis dubium est in tractatu de Deo.

SECTIO VNICA.

C Quid sit, & quibus signis dignosci possit distinctione vere realis.

Vulgò dicitur, signum distinctionis huius esse, quod duo possint separata existere simul, vel certè quod eorum alterum existere possit, altero non existente in rerum natura, quod etiam possit existere sine illo.

Ratio tamen dubitandi esse potest, quia debet tripliciter considerari conceptus aliquis distinctionis, qui sit communis Deo, & creaturis: sed mutua illa separabilitas, & existentia vnius sine altero, non est conceptus distinctionis, qui convenire possit Deo & creaturis: ergo ille non est conceptus vetus distinctionis.

Primo enim essentia Dei non distinguitur realiter à personalitate ipsius Patris, & illa essentia communicatur Filio, non communicata personalitate Patris, atque adeò separatur à personalitate Patris: ergo potest aliquid esse separabile, quod tamen non est distinctionum realiter.

Secundò tres personæ sanctissima Trinitatis distinguuntur realiter; & tamen implicat ut illæ in unicem villo modo separantur: ergo separabilitas non est character proprius realis distinctionis.

Tertio dependet creaturæ à Deo distinguuntur à creatura; & tamen creatura existere nullo modo potest sine dependentia; neque dependentia existere potest sine creatura dependente: ergo separabilitas non est signum necessarium ad realem distinctionem.

Dico primum, vbiunque reperiatur mutua separabilitas, ibi necessariò est realis distinctionis; quoniam sine mutua separabilitate, præsertim in diuinis, reperiatur huiusmodi distinctionis.

Ratio evidens est, quia vbi est pluralitas entitatum realium, ibi est distinctionis illa, quæ appellatur majoris realitatis: sed vbi est separabilitas mutua, ibi est vera pluralitas entitatum realium; nam vtraque realiter sine altera existit, atque adeò est altera entitas ab entitate alterius: ergo vbi est mutua separabilitas, ibi est distinctionis realis maior.

K K k z Sed